

F A J A Ť U K A

Časopis Spolku Slovákov z Bulharska
Kultúrno – spoločenský štvrťročník

Ročník VI.

Jún 2024

2/2024

ISSN 2644-593X

ÚVODNÉ SLOVO	3
ROZHOVOR	
Rozhovor s veľvyslancom Bulharskej republiky	4
ZO ŽIVOTA SPOLKU	
Jubilanti/Oslávenci	6
Boli sme	8
VÝROČIA A OSOBNOSTI	
Kto bol Ondrej Štefanko (Ján Botik)	11
TÉMA	
Príchod Slovákov do Bulharska (Štefan Zelenák)	13
SPOMIENKY	
Spomienky na život v Gornej Mitropoliji Anny Ferkovej rod. Kováčovej	20
Z TVORBY NAŠICH KRAJANOV	
Výsledky literárnej súťaže Dolnozemske zlaté pero V. ročník	22
NAŠI NAJMENŠÍ KRAJANIA	
Chytráčik	27
ZO ŽIVOTA INÝCH SPOLKOV	
Oslavy 278. výročia Slovenského Komlóša (Katka Koňariková)	28
TRADIČNÉ RECEPTY	
Gris z domácej majonézy od Katky Hruškovej	30

Časopis Spolku Slovákov z Bulharska / Vychádza štvrťročne / Redakcia si vyhradzuje právo krátenia a úpravy príspevkov / Neobjednané rukopisy nevraciamy / Príspevky prijímame v elektronickej podobe / Uverejnením príspevku v časopise dáva autor redakcii súhlas na jeho uverejnenie

Šéfredaktor: Katarína Koňariková

Redakčná rada: Martin Mikuláš, Zuzana Trunnerová, Darina Voleková, Adriana Reptová, Martin Štrbka

Jazyková korektúra: Darina Voleková

Grafická úprava: Anna Koláriková

Ilustrácie: Štefan Jančík

Adresa redakcie: Radničné námestie 9, 821 05 Bratislava

e-mail: redakcia.fajauka@gmail.com

Internet: www.ssb.sk

ISSN: 2644-593X

Fotka na prednej strane obálky: Spoločná fotka pri etno-domčeku v Slovenskom Komlóši, zájazd máj 2024

Milí krajanovia,

otvárate nové číslo Fajauky a ja využívam možnosť prihovoriť sa vám pred letom. Všetkých nás čakajú dovolenky, prázdniny a podujatia v Spolku na dva mesiace utíchnu. Na jeseň nás však čakajú krásne stretnutia, na ktoré sa nesmierne teším.

V septembri pravdepodobne usporiadame slávnostné vyhodnotenie literárnej súťaže organizovanej naším Spolkom - Dolnozemske zlaté pero. Bude to jej piaty ročník. Taktiež plánujeme turistiku na Plavecký hrad, splav na Karloveskom jazere a tvorivé dielne pre najmenších krajanov v Trnave.

V októbri si na stretnutí krajanov, ktoré sa tentokrát prvýkrát bude konať v Trnave, pripomenieme 35. výročie prvého stretnutia krajanov, ktoré v roku 1989 zorganizoval náš prvý predseda Štefan Zelenák spolu so skupinkou krajanov. Im vďačíme zato, že Spolok vôbec vznikol a my sa môžeme takto naďalej stretávať a upevňovať krajanovské väzby.

V novembri by sme sa chceli zúčastniť speváckej folklórnej súťaže V pivnickom poli vo Vojvodine. Aj keď to bude opäť nesúťažne, nakoľko nám pravidlá súťaže nedovoľujú zapojiť sa, je to pre nás obrovská česť, že môžeme i takto prezentovať tradície našich predkov. Piesne Slovákov z Bulharska sa mi navždy budú spájať s našim krajanom Jankom Jančíkom, ktorý nám bol vždy nápomocný pri úpravách piesní a pri konzultácii textov. Janko nás tento rok opustil. Pre Spolok je to obrovská strata. Stihol nám odovzdať svoje spomienky na život v Gornej Mitropoliji, ktoré prostredníctvom nás budú ďalej živé a piesne, ktoré s nami naspieval, navždy ostanú zachované pre ďalšie generácie. Česť jeho pamiatke.

V decembri nás samozrejme tradične čaká Mikuláš s čertom a bohatý program pre deti. V každom mesiaci by sme však chceli pre vás organizovať aj obľúbené návštevy divadiel pre deti i dospelých.

Teraz nás ale čaká dlho očakávané leto a dni plné oddychu. Dúfam, že vám oddych spríjemní aj nové číslo Fajauky. Nájdete v nej všetky obľúbené rubriky. O rozhovor sme požiadali J.E. Vassila Petkova a ponechali ho v slovenskej aj bulharskej verzii. Ďakujeme pánovi veľvyslancovi, že si vo svojom náročnom programe našiel čas a prezradil niečo i zo svojho súkromného života. V rubrike "Zo života spolku" nenájdete článok o zájazde do Békešskej Čaby, Slovenského Komlóša a Nadlaku. Pripravujeme ho do jesenného čísla, rovnako ako aj článok o konferencii venovanej výročiam generála Ambruša, ktorá sa konala koncom mája. V rubrike "Z tvorby našich krajanov" uverejňujeme víťazné práce, ktoré sa umiestnili na prvom mieste v našej literárnej súťaži. Nakoľko vyhlásenie výsledkov je 5. júla na Deň zahraničných Slovákov a sviatok Svätého Cyrila a Metoda, Fajauka bude tiež dostupná na internete až v tomto dátume. Tlačенú verziu budeme tradične zasielať v priebehu júla.

Krásne leto všetkým!

Ing. Katarína Koňariková, PhD.
predsedníčka Spolku Slovákov z Bulharska

Rozhovor s J.E. p. Vassilom Petkovom

mimoriadnym a splnomocneným veľvyslancom Bulharskej republiky v Slovenskej republike

Aká bola Vaša profesionálna dráha k pozícii veľvyslanca?

Moja diplomatická kariéra na Ministerstve zahraničných vecí Bulharskej republiky sa začala v roku 1987. V roku 1988 som po úspešnom zložení skúšok získal prvú diplomatickú hodnosť atašé. Som súčasťou skupiny kariérnych diplomatov na Ministerstve zahraničných vecí, ktorí za tie roky úspešne prešli celým rebríčkom vývoja od hodnosti atašé až po najvyššiu hodnosť veľvyslanca, čo je pre mňa vecou cti a hrdosti.

Za tých 37 rokov diplomatickej praxe som prešiel rôznymi funkciami, vrátane celého radu tých vedúcich, ako na ústredí Ministerstva zahraničných vecí, tak aj na zahraničných zastupiteľstvách našej krajiny.

Pred mojim vymenovaním za mimoriadneho a splnomocneného veľvyslanca Bulharskej republiky v Slovenskej republike, vo februári 2021, som dva roky zastával veľmi zodpovednú funkciu - vedúci Inšpektorátu a predtým som bol takmer štyri a pol roka mimoriadnym a splnomocneným veľvyslancom našej krajiny v Kazachstane.

Bol som tiež riaditeľom odboru OSN a rozvojovej spolupráce, ako aj vedúcim oddelenia Diplomatickí zamestnanci v odbore Ľudské zdroje.

Čo Vám táto pozícia priniesla pozitívne a naopak, čoho ste sa museli vzdať?

Vždy som mal rád svoje povolanie, ku ktorému sa staviam s veľkou úctou a rešpektom. Byť diplomatom je mimoriadne zodpovedné a povedal by som náročné povolanie, keďže reprezentujete nielen seba, ale ste aj tvárou našej krajiny v zahraničí. Toto treba mať neustále na pamäti. Diplomacii sa nenaučíte za jeden deň, je to nepretržitý proces. Mať diplomy nestačí. Život a povolanie nám ukladajú potrebu stavať na tom, čo sme už dosiahli a učiť sa každý jeden deň. Dôležité je, aby sme k svojim pracovným povinnostiam pristupovali vždy s vysokým zmyslom pre zodpovednosť a čo je veľmi

dôležité, aby sme rešpektovali a vážili si každého človeka a jeho dôstojnosť a snažili sa mu pomôcť, keď nás potrebuje.

Povolanie diplomata mi dalo veľa a otvorilo predou mnou možnosť stretnúť sa s mnohými zaujímavými osobnosťami, ako aj zúčastniť sa množstva významných fór, stretnutí a podujatí.

Toto povolanie si zároveň vyžaduje neustále nasadenie, pričom pojem pracovný čas tu neplatí. Naša pracovná doba je 24 hodín denne a musíme byť tam, kde je to potrebné.

V tomto zmysle sa často v mene nášho povolania musíme niektorých vecí vzdať. Pre mňa osobne bolo a zostane hlavnou zásadou dôsledné plnenie si profesionálnych povinností bez ohľadu na okolnosti. Dobré meno a česť profesie boli pre mňa vždy na prvom mieste a prioritou.

Počas Vašej kariéry ste získali niekoľko ocenení a uznání. Ktoré si najviac vážite a prečo?

Za tie roky som získal množstvo ocenení a uznání, ktoré pre mňa veľa znamenali a bral som ich ako uznanie za moju prácu a oddanosť tejto profesii. V tomto zmysle pre mňa neexistujú veľké ani malé ocenenia, vážim si každé jedno. Odrážajú dôležité momenty a míľniky v mojom živote a profesionálnej kariére.

Pre mňa mali ocenenia vždy morálnu hodnotu a zadosťučinenie, nie materiálnu hodnotu.

Vaša funkcia si vyžaduje stretávanie sa s výnimočnými ľuďmi. S ktorou významnou osobnosťou ste sa v živote stretli a s kým by ste sa ešte stretnúť chceli?

Ako som už uviedol v odpovedi na jednu z vašich predchádzajúcich otázok, počas mojej 37-ročnej kariéry na Ministerstve zahraničných vecí som mal jedinečnú príležitosť stretnúť, spoznať a porozprávať sa s viacerými významnými osobnosťami ako v Bulharsku, tak aj v zahraničí. Je ich veľa a bolo by pre mňa ťažké ich vymenovať, no vyzdvihol by som tie s pápežom Jánom Pavlom II., Giuliom Andreottim, Michailom Gorbačovom, Zbigniewom Brzezinským, celým radom prezidentov, premiérov, ministrov zahraničných vecí atď. Na Slovensku, kde som momentálne akreditovaný, samozrejme so zástupcami celého vedenia krajiny. Každé takéto stretnutie vám niečo dá a zapíše sa do vašej mysle.

Vaša Excelencia, pôsobíte na Slovensku už niekoľko rokov, ďaleko od svojej krajiny. A ako vnímate život na Slovensku?

K Slovensku a jeho obyvateľom prechovávam veľkú lásku a úctu. Vzťahy medzi našimi krajinami majú hlboké historické a kultúrne korene a sú značené vzájomnou úctou a priateľstvom a toto vnímam v mojich každodenných kontaktoch, ako s predstaviteľmi oficiálnych inštitúcií, tak aj s obyčajnými ľuďmi.

Pracujem a žijem v jednej blízkej, priateľskej krajine, s úžasnými ľuďmi a prírodou a rád by som vás chcel ubezpečiť, že spolu s manželkou, ktorá je so mnou na Slovensku, sa v tomto prostredí cítime veľmi dobre. Samozrejme, čo je úplne prirodzené, Bulharsko nám chýba, keďže ho nekonečne milujeme.

Ale povolanie diplomata vyžaduje, aby sme často cestovali a žili mimo našej vlasti, a to sa stalo súčasťou nášho života. Spoznávanie nových krajín, kultúr a pamiatok je zároveň niečo skutočne jedinečné a my si tieto príležitosti veľmi vážime.

Spolupracujete s mnohými organizáciami i so Spolkom Slovákov z Bulharska. Ako vnímate Spolok a krajanov, ktorí viac ako 60 rokov žili v Bulharsku?

Spolok vnímam mimoriadne blízko, s veľkou a úprimnou náklonnosťou. Vaši predkovia, vy, zástupcovia súčasnej generácie, ako aj vaši nástupcovia, úžasné

deti, ste prirodzeným mostom priateľstva medzi našimi dvoma priateľskými národmi. Vysoko si cením a som rád, že si aj naďalej uchováate vo svojich srdciach lásku k Bulharsku, k nášmu národu a naďalej zachováate naše tradície a zvyky. Niekoľkokrát som mal tú možnosť sa o tom presvedčiť na vašich výročných stretnutiach, ktorých sa vždy s veľkou radosťou zúčastňujem.

Aké sú Vaše záľuby? Čomu sa rád venujete vo voľnom čase? Prezradte nám niečo zo svojho súkromného života.

Veľmi rád čítam, najmä knihy súvisiace s históriou a životopisy významných osobností, ktoré zanechali hlboké stopy vo vývoji ľudstva. Často sú pre mňa veľmi dobrým vzorom a duchovne ma obohacujú. Okrem toho, v tom málo voľnom čase, ktorý mi zostáva, sa rád prechádzam, s radosťou navštevujem múzeá, galérie a pamiatky súvisiace s históriou, tradíciami a zvykmi národa.

S veľkým záujmom a obdivom navštevujem katedrály a kostoly, výtvary ľudského génia. V mladšom veku som aktívne športoval a zbieral poštové známky. Tiež milujem obrazy a mám malú osobnú zbierku.

-zhovárala sa Katka -

Интервю на Извънредния и пълномощен посланик на Република България Н.Пр. г-н Васил Петков

Какъв беше Вашият професионален път до позицията на посланик?

Дипломатическата ми кариера в Министерството на външните работи на България започна през 1987 година. През 1988 година, след успешно положени изпити получих и първи дипломатически ранг аташе. Част съм от групата на кариерните дипломати в системата на Министерството на външните работи, които през годините са преминали успешно през цялата стълбца на развитие, от ранг аташе, до най-високия ранг посланик, което е въпрос на чест и гордост за мен. За тези 37 години дипломатически стаж съм заемал различни позиции, в това число редица ръководни, както в Централното управление на Министерството на външните работи, така и в задграничните мисии на страната ни. Преди да бъда назначен през м. февруари 2021 година за Извънреден и пълномощен посланик на Република България в Словашката република, заемах в продължение на две години една много отговорна длъжност – Ръководител на Инспекторат, а преди това в течение на почти четири години и половина бях Извънреден и пълномощен посланик на страната ни в Казахстан. Бил съм ръководител и на дирекция

„ООН и сътрудничество за развитие“, както и началник отдел „Дипломатически служители“ в „Човешки ресурси“.

Какво положително Ви донесе тази длъжност и обратно, от какво трябваше да се откажете?

Винаги съм харесвал своята професия, към която се отнасям с много голям респект и уважение. Да бъдеш дипломат е една изключително отговорна и бих казал трудна професия, тъй като представляваш не само себе си, но се явяваш и лицето на страната ни зад граница. Това трябва да се има предвид във всеки един момент. Дипломация не се учи за един ден, това е един непрекъснат процес. Притежаването на дипломи не е достатъчно. Животът и професията ни

налагат необходимостта да надграждаме постигнатото и да се учим всеки един ден. Важното е винаги да се отнасяме с високо чувство за отговорност към изпълнението на професионалните задължения и което е много важно, да уважаваме и ценим всеки един човек и неговото достойнство, като се опитваме да му помогнем, когато има нужда от нас. Професията на дипломат ми е дала много и е открила пред мен възможността да се срещна с много интересни личности, както и да присъствам на редица важни форуми, срещи и събития. В същото време, професията изисква една постоянна отдаденост, като тук не важи понятието работно време. Работното ни време е 24 часа в денонощието и да съм там, където е необходимо. В този смисъл, често се налага да се отказваме от някои неща в името на професията. Лично за мен стриктното изпълнение на професионалните ми задължения е било и ще остане водещо, независимо от обстоятелствата. Доброто име и честта на професията са били винаги водещи и приоритетни за мен.

Получили сте няколко награди и признания през цялата си кариера. Кое цените най-много и защо?

През годините съм получавал редица награди и признания,

които за мен са означавали много и съм се отнасял към тях като признание за моята дейност и отдаденост на професията. В този смисъл, за мен няма големи или малки награди, ценя всяка една от тях. Те отразяват важни моменти и етапи в моя живот и професионална кариера. За мен наградите винаги са имали не предметна, а морална стойност и удовлетворение.

Вашата работа изисква да се срещате с необикновени хора. С коя значима личност сте се срещнал в живота си и коя все още бихте искали да срещнете?

Както вече споменах в отговор на един от предишните Ви въпроси, през моята 37 годишна кариера в Министерството на външните работи съм имал уникалната възможност да се срещна, запозная и разговарям с редица видни личности както в България, така и зад граница. Те са многобройни и ще ми е трудно да ги изброя, но бих открил тези с Папа Йоан Павел Втори, Джулио Андреоти, Михаил Горбачов, Збигнев Бжежински, поредица от президенти, министър-председатели, министри на външните работи и т.н. В Словакия, разбира се, където съм акредитиран в момента, с представители на цялото държавно ръководство на страната. Всяка една такава среща ти дава по нещо и се запечатва в съзнанието ти.

Ваше Превъзходителство, от няколко години работите в Словакия, далеч от Вашата страна. Как възприемате живота в Словакия?

Аз се отнасям с голяма любов и уважение към Словакия и към нейния народ. Отношенията между нашите две страни имат дълбоки исторически и културни корени и са белязани от чувството на взаимно уважение и приятелство и това се чувства в ежедневните ми контакти, както с представители на официалните институции, така и с обикновените хора. Работя и живея в една близка, приятелска страна, с прекрасни хора и природа и бих искал да Ви уверя, че заедно с моята съпруга, която е с мен в Словакия се чувстваме много добре в тази среда. Разбира се, което е напълно естествено, България ни липсва, тъй като я обичаме безкрайно. Но, професията на дипломата изисква да пътуваме често и да живеем далеч от своята Родина и това се е превърнало в част от нашия живот. В същото време, да опознаеш нови държави, култури и забележителности е нещо наистина уникално и ние ценим високо тези възможности.

Сътрудничите си с много организации и с Дружеството на словаците от България. Как възприемате Дружеството и сънародниците, които живеят в България повече от 60 години?

Възприемам Дружеството изключително близко, с голяма и искрена обич. Вашите

предци, вие, представителите на днешното поколение, както и вашите наследници, едни прекрасни дечица, се явяват естествен мост на дружбата между нашите два приятелски народа. Изключително високо оценявам и се радвам, че продължавате да съхранявате в сърцата си любовта към България, към нашия народ и продължавате да съхранявате нашите традиции и обичаи. На няколко пъти съм имал възможността лично да се убедя в това, по време на вашите годишни срещи, в които участвам винаги с голяма радост.

Какви са Вашите хобита? Какво обичате да правите в свободното си време? Разкажете ни нещо за личния си живот.

Обичам много да чета, особено книги, свързани с историята и биографиите на видни личности, оставили дълбоки следи в развитието на човечеството. Често, те ми служат като един много добър пример за подражание и ме обогатяват духовно. Освен това, в малкото свободно време с което разполагам, обичам разходките, като с удоволствие посещавам музеи, галерии и знакови места, свързани с историята, традициите и обичаите на нацията. С голям интерес и възхита посещавам катедрали и църкви, творение на човешкия гений. В по-младите си години практикувах активно спорт и колекционирах пощенски марки. Обичам също така картините и притежавам малка лична колекция.

Благодаря Ви за този разговор

ZO ŽIVOTA SPOLKU

JUBILANTI / OSLÁVENCI

Dovolenky sa blížia...

Milí členovia a priaznivci nášho Spolku.

Jar sa s nami rozlúčila premenlivým, veterným a upršaným počasím. Záhradkári, ktorí už mali posadené, boli spokojní, ostatní len smutne hľadeli z okna. Ale kalendár nám ukazuje jún, júl... tak môžeme vyťahovať plavky a chystať sa na výlety a dovolenky.

Tak, ako každý rok máme vyhladené miesta, kam sa chceme ísť pozrieť.

Kam pôjdete vy milí čitatelia nášho časopisu?

Super schladenie v našich jaskyniach, alebo plávanie vo vlnách Jadranu?

Ako to chodí na vlnách sme si odskúšali v sobotu 22. júna, keď sme sa plavili loďou na Devín.

A bolo to veľmi príjemné. Táto každoročná tradícia, plavba loďou z Bratislavy, to je jedno, ktorým smerom, je fakticky úspešná akcia. Vždy sa k nám pridá nejaká nová tvár, známi, alebo rodina. Ani tento rok nebol výnimkou. Pridala sa k nám rodinka pôvodom zo Srbska, z Kovačice. Kto bol s nami na výlete na tomto zaujímavom a krásnom mieste, automaticky spozornel.

A zase sme pri výletoch. Takže milí členovia, zoberte mapu, katalóg z cestovnej kancelárie, objednajte letenky, miestenky na vlak, natankujte a vyrazte za letnými zážitkami. Či už to bude naše krásne Slovensko, alebo spomínané more, užite si voľné chvíle, a vráťte sa oddýchnutí a hlavne zdraví. Aby sme sa mohli všetci pekne spolu stretnúť na každoročnej jesennej akcii.

Cvetana Kučerková rod. Antalíková	8. 4. 1976
Anna Borovanová rod. Supeková	2. 4. 1941
Ľudmila Bokníková	15. 6. 1946
Michal Červenák	17. 6. 1953
Pavol Červenák	4. 4. 1969
Diana Dobšovičová rod. Vagová	9. 5. 1961
Božena Drahošová rod. Vršková	17. 6. 1953
Sladina Dubová rod. Vagová	27. 6. 1952
Milena Dudeková rod. Pataková	10. 6. 1961
Mária Fuchsová rod. Mrenicová	25. 6. 1951
Jaroslava Gajdošová	26. 4. 1957
Štefan Grof	16. 4. 1940
Mária Haitová rod. Hrušková	3. 5. 1940
Zuzana Harmanová	5. 4. 1964
Zuzana Hrivnáková rod. Marčeková	26. 6. 1948
Michal Hruška	16. 4. 1944
Žofia Ilievová rod. Hrušková	30. 5. 1944
Katarína Chvostálová rod. Vaňová	17. 5. 1931
Michal Jančík	3. - 4. 4. 1943
Anna Jančíková rod. Osičková	8. 4. 1948
Vladimír Jánošík	23. 5. 1958
Zdeňka Janufková rod. Vagová	27. 4. 1951
Ondrej Kiš	18. 5. 1939
Pavel Klátik	14. 4. 1961
Zuzana Kobzová	1. 5. 1959
Pavel Koňarik	20. 5. 1977
Zuzana Kováčová	24. 4. 1951
Ľudmila Kozmelová	1. 4. 1957
Milena Laciaková	20. 5. 1956
Anna Lavrovičová rod. Kopičková	20. 4. 1940
Zdenka Lavrovičová rod. Rybová	5. 5. 1946
Michal Ljubov	22. 5. 1940
Mária Markušová	16. 6. 1940
Pavol Melich	29. 6. 1940
Anna Melicharková rod. Vršková	20. 6. 1948
Drahomíra Mesárošová rod. Lovciová	22. 6. 1945
Dominik Mičuda	6. 5. 1941
Martin Mikuláš	8. 5. 1932
Libuša Mikulášová	8. 4. 1945
Milena Ozábalová rod. Marečková	2. 5. 1953
Emília Pavelková rod. Mikulášová	5. 5. 1948
Liliana Precehtelová rod. Rusnáková	18. 4. 1950
Lýdia Redlerová	20. 6. 1947
Kateřina Šilarová rod. Vagová	16. 4. 1940
Pavol Vago	6. 4. 1958
Anna Valachovičová rod. Markušová	16. 5. 1950
Martin Záhorec	23. 5. 1948

- Adrika Reptová, rod. Červeňáková -

BOLI SME

Dňa **13. apríla** sa konalo Valné zhromaždenie Spolku Slovákov z Juhoslávie.

Ako sme si mohli vypočuť z úst predsedu Samuela Jovankoviča, Spolku pribudli noví členovia, mladšia generácia sa zaujíma o genealógiu a životné osudy svojich prarodičov. Spolok má za sebou úspešný rok a plánuje množstvo nových a zaujímavých aktivít, medzi ktoré patria zájazdy s národným podtónom.

Predsedníctvo si uvedomuje dôležitosť modernej komunikácie, a preto podniká kroky v tomto smere. Rozširuje informačné kanály na platforme sociálnych sietí a mailovej komunikácie. Každoročne vydáva ročenku, v ktorej sú zhrnuté všetky aktivity, stretnutia a odborné články.

Občianske združenie Apovka Mamovka, ktorého predsedom je Miroslav Lóci, v spolupráci so Spolkom Slovákov z Maďarska usporiadali **27. apríla** v Horných Salibách podujatie s názvom Dolnozemska veselica. Podujatie sa konalo pri príležitosti 77. výročia repatriácie vyše 73 000 Slovákov z Maďarska do vtedajšieho Československa. Dolnozemska veselica začala Službami božími v miestnom kostole venovanými pamiatke predkov, ktoré slúžil evanjelický farár zo Slovenského Komlóša Atila Spišák. Zúčastnil sa i predseda Únie slovenských organizácií v Maďarsku František Zelman a delegácia zo Slovenského Komlóša, Békešskej Čaby, Ambrózy a Ečera. V mene Celoštátnej slovenskej samosprávy v Maďarsku sa hosťom prihovorila Alžbeta Hollerová Račková.

Dňa **3. mája** sme sa na Úrade pre Slovákov žijúcich v zahraničí stretli s novou pani predsedníčkou Dagmar Repčekovou. V krátkosti sme predstavili aktivity Spolku Slovákov z Bulharska a hľadali prieniky spolupráce. Pani predsedníčke sme priniesli časopis Fajauka, o ktorom už vedela a veľmi sa jej páči naša práca a živo sa zaujímala o naše korene a historické pozadie príchodu Slovákov do Bulharska. Taktiež sme priniesli evanjelický kalendár 2024 a CD našich piesní.

Ďakujeme za milé prijatie a záujem o náš Spolok.

Prednášky v Mestskej knižnici v Bratislave z cyklu Podvečery Združenia Spolkov dolnozemských Slovákov

Dňa **17. apríla** - *História založenia obce Slovenský Bánhedeš a životná cesta rodáka, herca Michala Kožucha*

Tému pripravil Ing. František Boríš

Dňa **19. júna** - *Účasť vojvodinských Slovákov v Slovenskom národnom povstaní*

Tému pripravil Dr. Samuel Jovankovič

Dňa **11. mája** sme navštívili predstavenie *Bella figura* v divadle Jána Palárika v Trnave od najúspešnejšej francúzskej autorky, držiteľky prestížnej ceny Laurencia Oliviera, laureátky Tony Award, Grand Prix Francúzskej akadémie a Molièrovej ceny. Hru napísala na objednávku Schaubühne Berlin v spolupráci s hviezdou nemeckej réžie Thomasom Ostermeierom. V hre sme mohli vidieť Petra Trníka, Zuzanu Porubjakovú, Alenu Pajtinkovú, Lenku Barilíkovú, Jána Jackuliaka a Zuzanu Kocúrikovú. Túto osviežujúcu komédiu odporúčame pozrieť.

Dňa **5. júna** sme po dlhšom čase zavítali do RND. Pozreli sme si predstavenie *Ako som vtúpil do seba* so SĽUK-om. Stanislavovi Štepkovi sme tradične kúpili kytičku a nesmelo chýbať záverečné spoločné fotenie, ku ktorému sa pridala aj Ladislav Hubáček. Monika Lipovská nechala fotku vytlačiť a pri ďalšej príležitosti návštevy RND aj podpísať. Fotka s podpisom je uložená v archíve Spolku. Pán Šteпка s nami pobudol pár minút v príjemnom rozhovore, za čo mu srdečne ďakujeme a tešíme sa na ďalšie predstavenie.

Dňa **19. júna** sme opäť navštívili RND, tentokrát hru *Deti doby*. Hra podáva celistvý javiskovo-poetický obraz života v našej krajine, kde sa akoby náhodou od roku 1963 vyskytuje aj známe malé vidiecke divadlo. Na scéne sledujeme javiskovo štylizované slovenské päťdesiatročné životné osudy dvoch odlišných rodín od roku 1950 po rok 2000: osirelú rodinu neskôr ľahkovážneho dobrodruha a zástancu podozrivých životných spôsobov a riešení Vlada Piovarčího a jeho krásnej sestry Terezy, a životný, no zároveň aj divadelný a intímny príbeh vidiečana Laca, ktorý sa vo svojom amatérskom divadelnom i ľudskom spôsobe života usiluje okrem iného uveriť tomu, že „dobrý človek stále niekde žije“.

Dňa **22. júna** sme organizovali výlet loďou po Dunaji do Devína. Plavby sa zúčastnilo 33 krajanov z toho 8 detí, pre ktoré sme zorganizovali mini-športové hry. Prvou disciplínou bol beh medzi kuželkami druhou disciplínou štafetový kolík a treťou disciplínou beh so zviazanou nohou s dospelým. Všetky deti samozrejme získali medailu. Voľný, dvojhodinový program sme potom strávili na hrade Devín, alebo ZOO. Aj keď nám ráno a počas cesty pršalo, nakoniec sa počasie vyjasnilo a mali sme krásny deň. Ďakujem všetkým, ktorí sa zúčastnili.

Ondrej Štefanko

* 18. marec 1949 – †20. február 2008

Básnik a literárny publicista

„Mne je Nadlak oveľa bližší ako hociktorý kút na Slovensku, trebárs aj ako symbolmi opradené Tatry. Mojou domovinou je dolnozemska rovina, úrodná zem, do ktorej sú uložené kosti mojich predkov, moju domovinu tvorí pamäť, ktorá zachováva svojrázne prejavy nášho života“.

75. výročie narodenia Ondreja Štefanka

Tohto roku by sa bol dožil svojho okrúhleho jubilea. Lenže neočakávané utíchnutie jeho výkonného a filantropického srdca uzavrelo nielen ponáčané projekty, ale aj nezvyčajne rozvetvené organizačné, bádateľské, redaktorské a básnické dielo tohto výnimočného Nadlačana a dolnozemskeho Slováka. Prejavom uznania jeho tvorivého odkazu sú od roku 2009 každoročné medzinárodné konferencie o slovenskom dolnozemskom bytí, ako aj pravidelné udeľovanie Ceny Ondreja Štefanka za svedectvá a prínosy k poznaniu toho bytia.

Kto bol Ondrej Štefanko

Keď som pred tromi desaťročiami bol na svojom vari prvom výskume v Nadlaku, býval som u Štefankovcov. Jeho rodičia, sestra Mária, a pravdaže aj Ondrej, boli mojimi najobsažnejšími informátormi. Z posedení s Ondrejom som po návrate domov ponúkol Literárnemu týždenníku rozhovor s nadlackým spisovateľom a krajanským predstaviteľom.

V tom rozhovore prišla reč aj na jeho vzťah ku krajine pôvodu Nadlačanov, ako aj k ich hostiteľskej krajine. Bez nejakého väčšieho zamyslenia jeho odpoveď vyznela ako vyhranené osobnostné krédo: „Mne je Nadlak oveľa bližší ako hociktorý kút na Slovensku, trebárs aj ako symbolmi opradené Tatry.

Mojou domovinou je dolnozemska rovina, úrodná zem, do ktorej sú uložené kosti mojich predkov, moju domovinu tvorí pamäť, ktorá zachováva svojrázne prejavy nášho života“.

Bolo prirodzené, že pre Ondreja Štefanka, ako aj pre ďalších nadlackých a dolnozemskejších spisovateľov, bola podunajsko-panónska nížina dominantným zdrojom inšpirácie pre ich tvorbu. Ondrej Štefanko v básni *Naše dejiny* z cyklu *Rozjímanie o domovine* (1980), viac ako dvojstoročné vysťahovalecké osudy Nadlačanov vyjadril tým najpríznačnejším prvkom nedoziernej dolnozemskej nížiny – „trváme ako na cestách prach“.

Ondrej Štefanko vo svojich veršoch, ako aj vo svojich dejepisných, národopisných a životopisných publikáciách zobrazoval Nadlak a uvažoval o Nadlačanoch, pretože, ako to vyjadril v ktorejkoľvek básni – „Som tu, hlboko zasadený do tejto zeme“. Vyjadroval sa, pravdaže, nielen za seba. „Nastal zvrchovaný čas, aby sme najmä pre poznanie samých seba začali konať. Nikto iný, iba my sami naj dôvernejšie poznáme našu skutočnosť“. Dnes už vieme, že výsledky, ktoré zhromaždil Ondrej Štefanko svojimi sondami do historickej a kultúrnej pamäti Nadlačanov, nemajú iba lokálny či marginálny význam. Ukázalo sa, že predstavujú nielen pre poznanie Nadlačanov, ale aj pre

poznanie dolnozemskej Slovákov ako celku základný prínos.

S veľkým záujmom som sa začítaval do jedinečnej eseje o jeho rodisku s názvom *Genius loci*.

Najmä do tejto pasáže: „Dojíma ma vzťah k spoločenskému postaveniu a teatralnosť, s akou sa usádzajú cirkevní hodnostári v kostole, dojíma ma ich vyumelkované, seriózne vystupovanie, čo vlastne dodáva ich účinkovaniu pre spoločnosť a spoločenstvo náležitý rešpekt, už od nášho zakorenenia sa sem, do týchto priestorov, od našej účasti na splodení genia loci, toho nášho, neopakovateľného, sme presne takto uctievali tých, ktorí vedeli konať nielen pre seba ale aj pre ostatných, ku každému môjmu činu sa približujem presiaknutý úctou, akou moji rodní hodnotili a šacovali profesionálny výkon, či pri voľbe farára alebo učiteľa, či pri uznaní, s akým hovorili o dobrom hospodárovi, dobrom remeselníkovi, ktorí si neodpustili pristupovať k svojmu sedliactvu a k svojmu remeslu bez bázne a dokonalosti, aj moje spisovateľstvo preto pokladám za hodné uznania len vtedy, keď za ním bude stáť poctivý prienik do tajov remesla a poctivo vykonaná práca, keď sa aj ja nebudem ulievať, ale budem ustavične na sebe pracovať, ako pracovali a pracujú i sedliaci, i remeselníci, ktorí vo svojom povolání nevidia iba zárobok, ale aj radosť z dobre vykonanej práce, genius loci ma sprevádza i vtedy, keď vychádzam na ulicu a stretnem inak hovoriaceho a inak mysliaceho, vtedy, keď som presvedčený, že v ňom nachodím človeka, lebo tak to bolo u nás zvykom odjakživa, tolerancia a vzájomná úcta tu neboli prázdnyimi frázami, lebo tu, na týchto priestoroch, v našom raste a dotváraní sme si veľakrát požičiavali a veľakrát sme my požičiavali iným, lebo tu jediný zmysel života bolo nie prázdne povyšovanie sa nad iného,

ale skutkami naplnené zápolenie a ten lepší a šikovnejší sa dostával do popredia.

Ondrej Štefanko bol nielen uznávaným básnikom a literárnym publicistom. Bol aj autorom mnohých príspevkov, ktoré by sme mohli súhrnne označiť ako sondy do historickej a kultúrnej pamäti Nadlačanov. Vydal ich pod názvom *Pohladať korene svoje*. O takýchto pohnútkach napísal: „...stále zhladúvam a ponachodím stopy, ožltnuté tlačivá a knihy, kostrbaté rukopisy, ustavične hľadám súvislosti a čím ďalej, tým viac sa cítim bližšie koreňov, koreňov mojich a koreňov našich, tie korene cítim vo mne a cítim ich aj v mojich pokrvných, azda aj preto som sa moju radosť z nahromadených stôp a nakopených koreňov rozhodol

zdeliť aj ostatným, potešiť sa s ostatnými z toho, že naše dva a pol storočné pokolenia nežili tu nadarmo a že tu všeličo napáchali, rozhodol som sa to urobiť úprimne, aj keď nie som akýsi vydoktorovaný odborník, aj keď som iba diletantom a samoukom, nerozvážnym budovateľom hradov z piesku a dymu, presvedčený však, že všetko to, čo som budoval, budujem a budovať budem, tak ľahko vlny nášho prežitia nezbúrajú a neodnesú do zabudnutia“.

Ondrej Štefanko bol aj popri literárnom a kultúrnohistorickom zaujatí aj významným ideovým a organizačným dejateľom národnostného života Slovákov v Rumunsku, ako aj v širších medzinárodných reláciách. Bol zakladajúcim a dlhoročným predsedom Demokratického zväzu Slovákov a Čechov v Rumunsku, zakladateľom Kultúrnej a vedeckej spoločnosti Ivana Krasku so sídlom v Nadlaku, prvým podpredsedom Svetového združenia Slovákov v zahraničí, šéfredaktorom viacerých krajanských časopisov. Bol vedúcou osobnosťou slovenskej Dolnej zeme aj celého slovenského zahraničia. Záverom možno zhrnúť, že literárne, bádateľské a organizačné aktivity Ondreja Štefanka predstavujú náročný program sebapoznávania. Už teraz sú neobyčajne cenným prínosom k precizovaniu kolektívnej tváre a skupinového trvania tejto komunity. Týmto trvaním a podobou svojej slovenskej identity legitimizujú Nadlačania svoju opodstatnenosť v danom priestore. Tým zároveň upevňujú svoje sebavedomie a zvyšujú svoju prestíž medzi inými spoločenstvami terajšej domoviny. Nazdávam sa, že práve toto mal Ondrej Štefanko na zreteli, keď zhromažďoval doklady histórie a kultúry, aby prostredníctvom nich vytvoril obraz Nadlačanov, ako jednej z najvýznamnejších komunít dolnozemskej Slovákov.

Prípomíname si 140. výročie príchodu Slovákov do Bulharska

Príchod Slovákov do Bulharska

Prevzaté z Ročenky Spolku Slovákov z Bulharska 1992

Štefan Zelenák

"Medzi bulharskými Slovákami nenájde sa ani jeden, čo by s určitostou vedel povedať, odkiaľ zo Slovenska sa vysťahovali jeho predkovia. Každý pochádza z Báčky, z Banátu, zo Sriemu, z Nadlaku alebo presnejšie z Austrie."

Ján Michalko, Naši v Bulharsku

Sťahovanie Slovákov z "Horného Uhorska" na Dolnú zem patrí k významným kapitolám našich národných dejín. Je len samozrejmé, že touto, pomerne zložitou otázkou sa tu nemienime podrobne zaoberať. Spomenieme ju len do tej miery, nakoľko je to potrebné, aby sme lepšie objasnili príčiny, okolnosti a dôsledky sťahovania Slovákov z niektorých dedín v Báčke, Banáte a Srieme do Bulharska koncom 19. a začiatkom 20. storočia.

Masové sťahovanie Slovákov z územia dnešného Slovenska do južnejších oblastí Uhorska umožnili predovšetkým vojenské víťazstvá Rakúska nad osmanskou ríšou v poslednej štvrtine 17. storočia (Viedeň 1683, Zenta 1697). Turci boli prinútení opustiť dovedy obsadené časti Uhorska, Sedmohradsko, Chorvátsko a Slavóniu. Habsburské územné zisky v plnom rozsahu potvrdil mier podpísaný v Karlovcich. Ústup Turkov, porážka kuruckého povstania a podpísanie mieru v Szatmári (1711), ako aj veľmi významné hospodárske opatrenia viedenského dvora vytvorili priaznivé podmienky na uskutočnenie rozsiahlej kolonizácie spustošenej Dolnej zeme.

Nové možnosti využili predovšetkým poddaní z chudobných a neúrodných

krajov Horného Uhorska, predovšetkým z Trenčianskej stolice, ďalej z Hontu, Novohradu, Gemera a niektorých oblastí východného Slovenska. Spomedzi hlavných príčin sťahovania Slovákov na Dolnú zem nám prichodí spomenúť najmä tieto: nedostatok pôdy a jej nízka výnosnosť, zvyšovanie poddanských povinností, živelné pohromy, ktoré postihovali rozsiahle oblasti a naostatok, ale nie na mieste poslednom, náboženský útlak nekatolíkov. Počiatky sťahovania Slovákov do „zasľúbenej zeme“ sú historickými dokumentami doložené už za panovania Leopolda II., no masový charakter nadobudol tento pohyb predovšetkým za Márie Terézie a Jozefa II. Spočiatku sa kolonisti usadzovali v Komárňanskej, Novohradskej, Peštianskej, Hevešskej, Boršódskej a niektorých ďalších stoliciach. Neskôr sa sťahujú naši krajanovia z týchto oblastí do južnejšie položených stolíc, predovšetkým do Békešskej a Čanádskej stolice (v dnešnom juhovýchodnom Maďarsku), ale aj ďalej do Báčky, Banátu a Sriemu - (dnešná Vojvodina v Juhoslávii). Nemôžeme nespomenúť ani sťahovanie do Bihorskej, Aradskej a Temešskej stolice v dnešnom Rumunsku, kde sa postupne stal

najväčšou slovenskou enklávou Nadlak, ktorý, podobne ako ďalšie významné slovenské centrá na Dolnej zemi, vypúšťal svoje roje, ktoré zakladali ďalšie a ďalšie slovenské osady a dediny. A práve z týchto oblastí, no predovšetkým z Nadlaku a ďalších slovenských dedín v Báčke, Banáte a Srieme začali sa Slováci koncom 19. storočia sťahovať ďalej do Bulharska, ktoré po vyhnaní Turkov ponúkalo nové možnosti. Áno, teraz to bola "Bugárska", ktorá vzbudzovala nové nádeje.

A práve tu sa natíska otázka: čo umožnilo príchod Slovákov do spustošených oblastí severného Bulharska? Keďže sa touto otázkou nemienime podrobnejšie zaoberať, o tom písal už J. Michalko a J. Hroziencič, spomeňme aspoň niektoré fakty.

Priaznivé podmienky pre rozsiahlu vnútornú kolonizáciu i imigráciu Bulharov z cudziny vytvorilo najmä víťazstvo ruských vojsk nad armádou osmanskej ríše, čo umožnilo utvorenie samostatného bulharského štátu. Už veľmi skoro po jeho vzniku vydala bulharská vláda zákon o zaľudňovaní riedko obývaných oblastí, predovšetkým v severnom Bulharsku (Zakon za zaseljavane na nezaseljenite zemli v Balgarija -

vydaný ešte r. 1880 kniežaťom Alexandrom Battenbergom). Tento zákon postupne novelizovali a pre našich krajanov mali veľký význam predovšetkým zákonné úpravy z roku 1885, ďalej v roku 1891 a z roku 1902.

Tu treba upozorniť, že pôvodným cieľom týchto zákonov a ich ďalších úprav bolo predovšetkým prideliť pôdu tým bulharským občanom, ktorí žili v neúrodných podhorských a horských oblastiach, ako aj tých Bulharov, ktorí sa pred tureckou krutovládou uchýlili do susedných krajín. No napriek tomu možnosti, ktoré zákon ponúkal, využili aj Slováci z niektorých slovenských osád na Dolnej zemi.

Treba pripomenúť, že do Bulharska sa sťahovali predovšetkým slovenské rodiny z Báčky, Banátu a Srijemu a v oveľa menšej miere z ďalších oblastí Rakúsko-Uhorska. Ide v podstate o druhotnú kolonizáciu (nie sú spoľahlivé doklady o príchode prisťahovalcov priamo z územia dnešného Slovenska). Ak by sme mali uviesť aj dôvody, ktoré prinútili našich

krajanov sťahovať sa do ďalekej krajiny pre nich neznámej, na prvom mieste musíme uviesť dôvody hospodársko-sociálne (výrazná sociálna diferenciácia), nedostatok pracovných príležitostí (absencia väčších priemyselných centier) a samozrejme možnosti získania voľnej pôdy v Bulharsku. Náboženské dôvody pri tejto kolonizácii už nehrali významnejšiu úlohu.

Chýr o nových možnostiach v ďalekej balkánskej krajine sa rýchlo rozniesol po slovenských dolnozemskej dedinách a osadách. Čo vážnejších spomedzi seba vybrali a poslali na výzvedy, a tí, keď sa vrátili s dobrými správami, hneď sa viacerí rozhodli vydať sa čo najskôr do spustnutých končín neznámej krajiny. Narýchlo popredali aj to málo, čo mali. Pobrli si len pluhy, brány, kosy a ďalšie čo potrebné náradie, poniektorí aj drevené truhlice, najnevyhnutnejší bútor a pohli sa do "zasľúbenej zeme". Tí prví sa spúšťali na deregliach (osobitný druh dunajskej plte), po nich už viacerí išli na vozoch a

poniektorí aj železnicou.

"Zasľúbená zem" ich neprijala práve najprívetivejšie. Dediny, na aké boli zvyknutí vo svojich starých domovoch, tu márne hľadali. Ba ani len domy v nich nenašli. Miesto nich len akési zo zeme máličko vyčnievajúce chatrče, tu ich volali zemičkami, v ktorých bývali tunajší roľníci aj so zvieratami. No pôda, tá sa im pozdávala: „*môžbyť vydá bohatú úrodu*" - uznanlivo krútili hlavami tí starší. No bola priveľmi spustnutá, zarastená burinou, krikmi, rôznym chrastím.

Nuž čože, tým prvým neostávalo nič iné, len vysúkať rukávy, priprieť sa do roboty a čo najskôr ozubadiť čo ako "planý" osud. Aj sa tak za krátky čas stalo. Na tomto mieste treba spomenúť trampoty prvých osadníkov s úradmi, spočiatku nie vždy prívetivé prijatie od svojich nových susedov, neúrodné roky, ako aj ďalšie ťažkosti, a ak to všetko zrátame, potom sa nemôžeme diviť, že viacerí sa pobrali naspäť do svojich pôvodných dedín. No väčšina ostala a začala meniť prostredie „*dľa obrazu svojho*".

Teraz sa trochu vráťme tam, k úplným začiatkom pohybu našich krajanov do Bulharska a zároveň uvedme aspoň základné údaje o obciach, z ktorých prišli do tejto balkánskej krajiny. Ide o veľmi náročnú úlohu, lebo aj tí najstarší krajanovia z Podemu, Brašljanice a Gornej Mitropoliji - tak sa volali nové sídla Slovákov v Bulharsku - sa už nepamätali, z ktorých oblastí Slovenska sa ich prapredkovia prisťahovali na Dolnú zem. "*Hát, pamätám sa*" - hovorí jeden z najstarších obyvateľov Brašljanice - „*že spomínali starý otec, ako prišli z Austrie*". Približne tak ďaleko a tak detailne siahala historická pamäť aj tých najstarších našich krajanov. Dnes už naši historici, jazykovedci, etnografi, folkloristi i odborníci z ďalších vedných odborov dali na tieto otázky pomerne uspokojivú

odpoveď, i keď ešte stále ostáva čoto neobjasnené.

Dôkladná analýza historických dokumentov (rozsiahle a podnetné práce J. Sirackého i dosiaľ neprekonaná monografia J. Michalka), výskumy jazykovedcov (J. Růžička, E. Paulíny, P. Ondrus, K. Palkovič, V. Blanár) i pracovníkov z ďalších vedných odborov (V. Gašparíková, J. Botík, S. Švehlák) nám umožňujú s istotou konštatovať, že predkovia Slovákov v Bulharsku sa prisťahovali na Dolnú zem predovšetkým z Hontu, Novohradu, Gemera a z Nitrianskej a Trenčianskej stolice a v menšej miere z niektorých ďalších oblastí Slovenska (Orava, Liptov, celkom zriedkavo z východného Slovenska). Na potvrdenie povedaného uvedme aspoň názor známeho slovenského jazykovedca V. Blanára, ktorý po druhej svetovej vojne robil nárečový výskum medzi našimi krajanmi. Aj tie potvrdzujú, že v nárečí Slovákov v Bulharsku prevažujú prvky novohradského a gemerského nárečia.

Vráťme sa teraz aspoň stručne k počiatkom sťahovania Slovákov do Bulharska. Jeho počiatky kladieme do prvej polovice 80. rokov minulého storočia. Už v roku 1880 vydalo sa 9 rodín z báčskej Padiny do Ruska. Do cieľa svojej zamýšľanej cesty však nedošli. Cestou sa zastavili v dedine Božurna, blízko veľkého mesta Prokoplje pri Niši. K nim sa o rok neskôr pridalo 25 padinských rodín rozhodnutých predsa len sa vysťahovať do Ruska. Medzitým sa k nim dostal chýr o priaznivých podmienkach kolonizácie v Bulharsku. Sen o nekonečných žirných ruských rovinách rýchlo odohňali a vydali sa do neznámej, no predsa len bližšej krajiny. A tak už v roku 1884 prvých päť rodín z Božurny (Mišo Mokran, Ondrej Benka, Palo Pavlovič, Ján Hučka, Samo) sa vydalo - pravdepodobne za aktívnej pomoci

Samuela J. Zacheja - do Bulharska. Cieľom ich cesty bola nevelká dedina Mrtvica (dnes Podem), ležiaca asi 18 km severovýchodne od Plevna.

Prvým slovenským osadníkom prichodilo žiť medzi Gagauzmi a Cučeľanmi, potomkami starých Kumánov. Osada vznikla len krátko po oslobodení Bulharska spod tureckého jarma a postupne sa do nej začali sťahovať Bulhari z Trácie a Macedónie, Rumunska a naši krajanania. Ako vidíme, počiatky sťahovania našich krajanov do Bulharska boli viac než skromné.

Pravda, zvesti o tom, že „v Bugárskej“ dávajú zem zdarma, sa rýchlo rozšírili po dolnozemských dedinách a osadách. V tomto boli spočiatku najaktívnejší padinčania, ktorí sa poskladali na cestu dvom vyslancom, čo išli preveriť k svojim do Mrtvice, „či je baš pravda“, že „tam dávajú zem“. Bola to pravda, a tak sa hneď viacerí „hotovali tájst“. Pohli sa viacerí, spočiatku najmä z Padiny, zväčšia chudobní, no boli medzi nimi aj takí biedni „čo len svoje hábky do hromádky dali“. Nečudo, že sa rozhodli „tájst“. „Pome, horšie to nebude“ - trpko konštatovali viacerí a vydali sa k neznámym dialľavám. K padinčanom

sa postupne pridali aj Slováci z Kovačice, Hajdušice, Hertelendy, o poznanie menej rodín prišlo do Podemu zo Šándora a Klopotina.

V roku 1896 žilo už v Podeme 56 slovenských rodín. Niektorí, najmä tí prví, sa zmožli natoľko, že viaceré rodiny už vlastnili od 100 do 200 dekárov oráčiny (1 dekár = 10 árov t.j. 1000 m²). V roku 1928 žilo v Podeme 276 Slovákov v 48 domoch a 61 samostatných rodinách (podľa V. Mülera, tamojšieho slovenského učiteľa).

Naši krajanania sa postupne začali sťahovať z Dolnej zeme aj do Gornej Mitropoliji a Brašljanice. V roku 1898 začína veľký pohyb Slovákov z Nadlaku, v bývalej Čanádskej stolici. K tomuto pohybu sa pridali aj Slováci z Tótkomlóšu a Pitvaroša. Správy o nových možnostiach získať v Bulharsku zem sa k nim dostali od príbuzných a známych z Banátu a Báčky, ktorí si už zvykali v Bulharsku. Ďuro Hanko a Martin Ďuriš prišli ako prví prezvedieť, ako je to vlastne v Bulharsku s možnosťami získať zadarmo, alebo aspoň za „lacný groš veľa zeme“. O niekoľko týždňov sa už sťahovali prví Slováci z Nadlaku do Bulharska (Ondrej Lehotský, Ján Michalec, Ondrej Jančík a Ondrej Lóci z

Rodina Pavla Strakuška z Padiny sa v roku 1884 vstáhovala do Mrtvice
Zdroj: Slováci v Bulharsku, Ján Botík

Pitvarošu). To bol začiatok rozsiahleho sťahovania krajanov z najväčšej slovenskej dediny v dnešnom Rumunsku, ktoré trvalo do roku 1906. Jednotlivé rodiny ešte aj po tomto prichádzajú, no už v žiadnom prípade nemôžeme hovoriť o masovom charaktere sťahovania do Bulharska.

Objasnenie pohybu z Nadlaku by si zaslúžilo aj väčší priestor, lebo ide o veľkú skupinu krajanov, ktorí sa z tejto známej slovenskej dediny prisťahovali do Gornej Mitropolije. Najviac Slovákov však prišlo do Bulharska z banátskej Padiny a usadili sa vo všetkých troch dedinách, kde pomerne dlho zaujímali po každej stránke dominantné postavenie. V Gornej Mitropoliji, tejto obci s najväčším počtom Slovákov, usadili sa, popri Nadlačanoch, aj Slováci z Padiny, Kovačice, Starej Pazovej, Hajdušice, Semleku a Tótkomlóša. O poznanie

menej ich prišlo z Alberty, Kysáča, Hložian, Petrovca a Pustavásárhely. Najmenej Slovákov sa usadilo v bulharsko-slovenskej obci Brašljanica. Príchod našich krajanov do tejto obce sa uskutočnil v tom istom čase ako už do spomínaných dvoch dedín. Aj sem sa prisťahovali krajanovia predovšetkým z Padiny, Bóľoviec, Kovačice, Imrišky a Líziky. Niekoľko rodín prišlo aj zo Šándora. Vojvodovo je osobitnou kapitolou našej menšiny v Bulharsku. Išlo o miešanú česko-slovenskú dedinu. Neuveriteľné „*pomery náboženské, sociálne a hospodárske Čechov usadených vo Svätej Helene v Rumunsku*“, ako uvádza Ján Michalko, prinútili aj ich, aby sa vydali po vzore padínčanov za lepším - do Bulharska. Prvé rodiny prišli do Vojvodova v roku 1897 a o tri roky neskôr je už v tejto osade 28 českých a 18 slovenských rodín. Slováci sa do Vojvodova sťahovali

predovšetkým z Kovačice, Padiny, Pitvarošu, Pivnice, ale aj z Podemu a Gornej Mitropoliji. V roku 1934 malo Vojvodovo 798 obyvateľov, z nich 527 Čechov, 104 Slovákov, 148 Bulharov, 6 Srbov a 13 Rusov.

Okrem uvedených štyroch obcí žili Slováci ešte roztrúsení aj v Sofii, Dolnom Ezerove (predtým Vajakjõj), Lome, Pišurke, Orechove, Rasove a niekoľko rodín žilo aj v Deli Ormansku (kraj medzi Šumenom a Ruščukom). J. P. Dovál udáva v súvislosti s presídlením Slovákov do Československa po druhej svetovej vojne počet 2000 duší. Údaje uvedené J. Michalkom sa v podstate zhodujú s údajmi J. Svetoňa.

PADINA

A teraz uveďme aspoň stručne charakteristiky dedín, z ktorých sa sťahovali Slováci do Bulharska. Už

sme konštatovali, že najviac ich prišlo z banátskej Padiny. Obec pôvodne ležala na Vojenskej hranici a prví Slováci sa do nej nasťahovali v roku 1806. Prišli z Gemera, Novohradu, ale aj z Nitrianskej a Peštianskej stolice. O dva roky sa k nim pripojili ďalšie rodiny, a tak v roku 1818 v Padine bolo 1705 slovenských obyvateľov a roku 1900 tu už žilo 4090 Slovákov (96 % obyvateľstva). Padinčania sa usadili predovšetkým v Podeme, Gornej Mitropoliji a Brašljanici.

KOVAČICA

Kovačica je ďalšou banátskou dedinou, z ktorej sa odsťahovalo "drahne" Slovákov do Bulharska. Vznikla, podobne ako Padina, na Vojenskej hranici. Prví Slováci sem prišli v roku 1802 a o šesť rokov neskôr tu už žilo 170 rodín z Novohradu, Hontu, Gemera, ale aj z Peštianskej, Nitrianskej a Zvolenskej stolice. V roku 1900, v tejto rázovitej obci už narátali 1141 Slovákov (93 % obyvateľstva). Slováci z Kovačice sa usadili vo všetkých troch slovenských dedinách v Bulharsku.

HAJDUŠICA

Hajdušica je ďalšou z banátskych dedín, ktoré vypúšťali roje do Bulharska. Prví Slováci sa do tejto obce prisťahovali z Padiny a neskôr k nim pribudli aj nemecké a srbské rodiny. Roku 1829 tu už žilo 500 Slovákov a roku 1910 si slovenskú národnosť zapísalo 630 duší. Posledný údaj signalizuje úbytok spôsobený sťahovaním sa viacerých rodín do Bulharska (usadili sa v Gornej Mitropoliji a Podeme).

STARÁ PAZOVA

Do Starej Pazovej, tejto rázovitej obci v Srijeme, sa prisťahovali prví Slováci už v roku 1770 a za nimi prichádzali ďalšie rodiny,

Gizela Petráková s dcérou, matkou a sestrou pôvodom z Kovačice, Brašljanica 1913

Zdroj: Slováci v Bulharsku, Ján Botík

predovšetkým z Novohradskej a Peštianskej stolice. Roku 1784 tu už žilo 1348 Slovákov evanjelikov a 426 pravoslávnych Srbov. Ešte aj v roku 1910 Slováci tvorili 83,86 % obyvateľstva. Niekoľko rodín sa prisťahovalo do Bulharska a osadilo sa v Gornej Mitropoliji.

BÓLOVCE

Zo sriemskej dediny Bólovce sa niekoľko rodín prisťahovalo do Brašljanice. Bólovce založili roku 1832 a o 15 rokov prišlo do tejto dediny 40 pazovských rodín a k nim

sa neskôr pripojili aj ďalší Slováci z Báčky a Banátu.

KYSÁČ

Podstatne menej rodín prišlo do Bulharska z inak známych dedín Kysáč a Hložany. Do báčskeho Kysáča prišli Slováci už roku 1773 a našli tu už starousadlíkov - Srbov a Rumunov. Neskôr sa prisťahovali ďalšie rodiny z Hontu, Novohradu, Liptova, Nitrianskej, Trenčianskej, Zvolenskej, Békešskej a Báčskej stolice.

**Michal Adamík s rodinou zo Slovenského Komlóša,
Gorna Mitropolija, 1914**

Zdroj: Slováci v Bulharsku, Ján Botík

tvorili 95-97 % z celkového počtu obyvateľov tejto najväčšej slovenskej obce v Báčke.

NADLAK

Už sme spomenuli, že popri Padinčanoch najviac Slovákov prišlo do Bulharska z Nadlaku (všetci sa spočiatku usadili v Gornej Mitropoliji). Záznamy o tejto, pokiaľ ide o zloženie obyvateľstva, zmiešanej obci, sú veľmi staré. Ako osada sa uvádza už v 14. storočí. Spočiatku tu bývali Srbi a Rumuni. Prví Slováci sa sem prisťahovali v roku 1802. Pochádzali z Berinčoku, Tótkomlóša, Sarvaša a predovšetkým z Békeščaby. Posilnili ich aj rodiny zo Zvolenskej a Novohradskej stolice. Už pred príchodom prvých Slovákov do Nadlaku začali ho opúšťať Srbi - hraničiar, ktorí aj tak „*více ku zbroji, nežli ku pluhu navyknutí byvše*“. Už o štyri roky po príchode prvých Slovákov vyše tritisíc obyvateľov tejto obce sa hlásilo k slovenskej národnosti. Koncom 19. storočia sa výrazne zmenilo zloženie obyvateľstva. Popri Slovákoch tu žili Rumuni, Srbi, Nemci, Maďari a Židia. No aj tak ešte aj v roku 1910 je Nadlak obcou s najväčším počtom Slovákov na území dnešného Rumunska.

Z celkového počtu 14 043 obyvateľov vyše osem tisíc sa hlásilo k slovenskej národnosti. Tento údaj je veľmi významný, lebo aj Nadlak, tak ako mnohé dolnozemske slovenské dediny, niekoľkokrát vypustil svoje roje. Veľa Nadlačanov našlo svoj nový domov v Pitvaroši, pomáhali zakladať Czanádalberti, Nagybánhegyes a posledný významnejší roj zamieril do severných oblastí Bulharska. Keď spomíname tieto pohyby z Nadlaku, nesmieme zabúdať ani na pustošivé morové epidémie (1831 a 1855), ktoré výrazne zdecimovali počet obyvateľov. Veď len počas tej prvej epidémie zomrelo 447 Slovákov.

HLOŽANY

Aj v ďalšej bácskej dedine Hložany žili pred príchodom Slovákov Srbi, no čoskoro získali výraznú prevahu Slováci. Prisťahovali sa sem z Hontu, Novohradu, Peštianskej, Zvolenskej, Gemerskej a Nitrianskej stolice. V roku 1880 tu žilo 2294 Slovákov a ešte aj v roku 1900 tvorili 99,4 % z obyvateľstva. Z týchto dvoch dedín prišlo len veľmi málo Slovákov do Bulharska a osadili sa v Gornej Mitropoliji.

PETROVEC

Z Petrovca - centra vojvodinských Slovákov - prišlo do Bulharska len niekoľko duší a osadili sa v Gornej Mitropoliji. Prví Slováci sa do Petrovca prisťahovali už v roku 1745. Prví osadníci pochádzali z Novohradu, Hontu a neskôr sa k nim pripojili aj obyvatelia slovenských osád z Peštianskej stolice. Kroniky uvádzajú, že viacerí sa sem prisťahovali z Oravy, Liptova, Turca a niektorých dedín z okolia Zvolena. Ešte aj koncom 19. storočia Slováci

TÓTKOMLÓŠ

Do Hornej Mitropoliji sa prisťahovalo aj niekoľko rodín z Tótkomlóšu, ktorý ako významná dolnozemska osada bola majetkom Jána Hunyadyho, potom jeho manželky a neskôr ich syna kráľa Mateja. Prví slovenskí osadníci sem prišli už v roku 1746. Boli to väčšinou Novohradčania, Honfania, Gemerčania, Zvolenčania, Turčania a v menšej miere postupne prichádzali aj z ďalších oblastí Slovenska. O 30 rokov bolo v Komlóši 450 domov, približne 700 rodín a 3468 obyvateľov. Napriek silným maďarizačným tlakom Tótkomlóš si veľmi dlho zachovával slovenský ráz. Veď ešte aj v roku 1900 Slováci tvorili 88,4 % obyvateľstva.

SARVAŠ

Niekoľko duší sa prisťahovalo do Hornej Mitropolije aj z ďalšieho významného centra Slovákov na Dolnej zemi - zo Sarvaša. Prví Slováci sem prišli už v roku 1772 a pochádzali predovšetkým z Novohradskej stolice, menej ich bolo z Gemerskej, Peštianskej a Zvolenskej stolice. Keď Čaba začala vypúšťať svoje roje, jeden posilnil aj slovenský živel v Sarvaši. Neskôr zo Sarvaša odišlo hodne Slovákov do Tótkomlóša, do Mokrej na území dnešného Rumunska a do Bulharska. Táto významná dolnozemska obec si pomerne dlho zachovávala slovenský charakter a ešte aj v roku 1900 skoro 70 % obyvateľstva sa hlásilo za Slovákov.

LÍZIKA

Neveľká banátska obec Lízika vznikla až v 19. storočí. Prví osadníci začínali vo veľmi ťažkých podmienkach. Keď sa počasie vydarilo "výskali od radosti, lebo vtedy poľná úroda v ich rýtoch je nadkananejská, ale keď sa dostavia

plúšte a Tisa sa rozvodní, tak vzdor násypom, ktorými sú ohradení, musia von liezť ako sysle". Takto charakterizuje E. Koleny podmienky, v ktorých prichodilo obyvateľom tejto obce žiť. Popri Slovákoch tu bývali Maďari, Rumuni a Nemci. Slováci pochádzali predovšetkým z Padiny. Do Bulharska sa prisťahovalo len niekoľko rodín a svoj nový domov si začali budovať v Brašljanici.

ŠÁNDOR

Šándor je ďalšou banátskou dedinou, z ktorej sa prisťahovalo niekoľko duší do Brašljanice a Podemu. Túto neveľkú obec na brehu Terezinho prielavu založili Slováci z Nitrianskej stolice a Hajdušice. Životné podmienky prvých osadníkov boli veľmi ťažké a dokonca mali aj vážne zdravotné problémy. No po skultivovaní prostredia a predovšetkým po vrtní niekoľkých artézskych studní, po zlepšení stravovania a „odkedy sa začali aj lepšie šatit“, ich zdravotný stav sa postupne zlepšil a boli aj „barvy lepšej, ducha veselšieho, a nebýva medzi nimi viac toľko pohrabkov ako predtým“ (E. Koleby). Prostredie, v ktorom žili, ich prinútilo osvojiť si cudzie jazyky. Skoro všetci sa bez problémov dohodli s Maďarmi, Srbmi, ba aj Nemcami. V roku 1892 v tejto neveľkej obci žilo 615 Slovákov.

HERTELENDÁ

Neďaleko Pančeva na ceste vedúcej do Stačova leží neveľká zmiešaná obec Hertelenda. Slováci, ktorí spolu

s Nemcami obec zakladali, prišli z Hajdušice. V roku 1892 (ako uvádza E. Koleny), žilo tu 594 Slovákov evanjelikov, 939 Maďarov (Čangovcov) a skoro 600 Nemcov. Koncom 19. storočia sa životné podmienky v tejto obci veľmi skomplikovali. K ťažkým hospodárskym a sociálnym pomerom sa pridali aj silný maďarizačný tlak, realizovaný predovšetkým pomocou školy, ktorá sa usilovala o to, aby "slovenský spev umĺkol a slovenský jazyk čangovským (maďarským) bol zamenený". Ani neprekvapuje, že niekoľko rodín z tejto banátskej obce hľadalo a našlo svoj nový domov v Podeme.

SEMLEK

Prichodí nám ešte spomenúť menšiu národnostne zmiešanú banátsku obec Semlek. Niekoľko slovenských rodín pochádzalo zo stredoslovenských stolíc, všetci boli evanjelici a neskôr sa k nim pripojili viaceré rodiny z východného Slovenska. V Semleku, na rozdiel od väčšiny slovenských obcí na Dolnej zemi, Slováci veľmi rýchlo podliehali asimilácii. Niekoľko rodín sa usadilo v Hornej Mitropoliji.

Do Bulharska sa v menšom počte prisťahovali slovenské rodiny aj z Klopotína (Podem), z Imrišky (Brašljanica), ako aj z obcí Pustavásárhely a Alberta (Gorna Mitropolija).

Aj tento – skôr torzovitý než vyčerpávajúci – obraz príchodu Slovákov zo slovenských dolnozemskej dedín do severných oblastí Bulharska nám dáva aspoň akú-takú orientáciu v takej zložitej problematike, akou je sťahovanie Slovákov na Dolnú zem a odtiaľ ďalej do Bulharska.

- Štefan Zelenák -

Spomienky Anny Ferkovej rod. Kováčovej

(*13. 3. 1924 - † 8. 7. 2015)

Náš dom stál na kraji dediny. Pred domom z jednej strany vysadený rad agátov (beštrane). Na druhej strane za cestou bola už len pažiť pokiaľ oko dovidelo. Deti z ulice nám aj závideli náš široký priestor. Keď sme vybehli zo dvora, mohli sme sa rozbehnúť, pokiaľ sme len chceli.

V dome nás bolo neúrekom, ako to vtedy hovorili susedia: „Tí nemajú nič, len veľa detí“. Už vtedy som rozmýšľala nad tým. Akoto, že nič. Ved' nám nič nechýbalo. Vtedy sa mi zdalo, že som najbohatšia od všetkých.

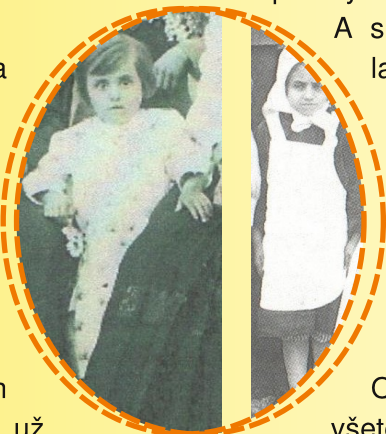
Dom sme nemali veľký; dve izby a pitvor a ešte pred dverma spustená strecha, volali sme to tornác. Z neho sa nám išlo do kuchyne. Taký tornác mali málo v dedine. Bolo to naše najobývanejšie miesto. Tam sme sa zdržiavali najviac, aj susedia, keď prišli. Iba ak prišli pán farár alebo pán učiteľ. Vtedy jich už mamka zaviedli do prednej izby, kde boli vpredu po oboch stranách dve postele zastreté vyšívanými prikrývkami a na nich poukladané vankúše. V prostriedku izby stôl s pretkávaným obrusom, na ktorom nikdy nechýbali kvety, lebo naša mamka boli veľká milovníčka kvetov. Bola tam ešte jedna skriňa a lavica okolo peci. To bolo celé zariadenie našej prednej izby. Keď boli otvorené okná, videli sme až tam, kde sa nebo opieralo o zem. Iba zmiešaná vôňa trávy s dozrievajúcim obilím. Tá vôňa dochádzala až k nám do tejto izby.

Zato aj keď bola aká pekná, my sme mali radšej tú zadnú izbu. Bola o niečo menšia, ale bolo v nej o jednu posteľ viac. V tej sme sa zmestili všetci. Spávali sme aj po dvoch na jednej posteli. Ale bolo nám dobre. Mamka nám vraveli, že aspoň sa

zohrejeme jeden od druhého, keď nebolo aj veľa čím kúriť. A miesta sme mali dosť. Ved' náš apko bývali veľmi málo doma s nami. Pracovali dosť ďaleko v cukrovej továrni. V sobotu večer sme jich všetci s radosťou očakávali rozbehnutí až po roh ulice, odkiaľ sme vedeli, že prichádzali. Bolo nám dosť, keď niektorého zobrali na ruky. Ja som mala radosť, keď som jim niesla kapsičku. Lebo apko zobrali obidvoch menších súrodencov na ruky. Niekedy jich mamka privítali s krikom: „Čo jich berieš, ideš toľko kilometrov peši“. „Ale, starká moja, iba vtedy som si oddýchol, keď sa mi zalepili na ruky“. Vtedy by bol každý povedal, že sú to najlepší apko pod slnkom. Ale to len kým sa poumývali, čo mi deti sme sa od nich ani nepohli.

A s najväčšou radosťou sme jim podávali lavór, mydlo, uterák, pričom sme jim viac zavadzali ako pomohli. Keď sme potom posadali všetci pri voňavej večeri. Vtedy vždy boli makové halušky alebo voľačo lepšie. Keď sme sa navečerali, mamka začali na nás žalovať, akí sme zlí, ani jeden neposlúchal. Bijú sa medzi sebou, hašteria sa ako cigáni. Otec urobili naoko prísnu tvár a my sme všetci čakali na kázeň, na ktorú sme už boli zvyklí.

Raz, bolo to v ten posledný týždeň pred Vianocami. Všetko sa muselo lesknúť čistotou. My, detváky, sme boli polepené od cestíčka, čo nám slúžilo ako lepidlo. Ruky polepené až po lakte, zásterky ako naškrobené. Zlepovali sme z farebných papierikov retiazky, vtáčikov, zajačikov. Mali to byť ozdoby na vianočný stromček. Lebo o štyri dni mali byť Vianoce. Keď vtom začal brechať pes. Vo dverách sa objavil neznámy človek, podal mamky ruku a tíško jim voľačo povedal. Ja som toho strýca

Juraj Kováč a Zuzana Kováčová rod. Beňová pred domom
Deti zľava Katarína, Ján, Anna, Michal, Zuzana
Vzadu najstarší Juraj
Neskôr sa narodila Žofia a ako pohrobok Štefan

sledovala. Len vtom začali mamka veľmi křčovite plakať a naraz odpadli. My sme sa tej scény veľmi naľakali a utekali sme pre starú mamu, ktorá bývali hneď vedľa. A už sa aj začali k nám schádzať ľudia z celej ulice. My, malí, sme sa dozvedeli, že náš dobrý apko sa už nevráti. Stala sa voľáka strašná nehoda vo fabriky. Nášho apku odviezli do nemocnici, ale kým prišli nám oznámiť, už neboli medzi živými. Na druhý deň priviezli krásnu vyleštenú truhľu. Také niečo sme ešte nevideli. V nej spali náš dobrý ocko. Ako nám to vraveli tie tety, čo sa u nás striedali: „Veď on len spí“.

Naša predná izba bola ešte krajšia ako inokedy. Rakvu položili naprostred izby, kde býval stôl, tento raz ho dali do pitvora a zastreli obrusom, lenže s čiernym pretkávaný. Pri rakve sedeli mamka so starou mamou.

My, deti, sme chvíľu postávali okolo, chvíľu sme vybehovali von. Veď bol sneh po kolená. Prišla som k mamičke a povedala: „Prečo sa apko

nezobudia, nech vidia, ako majú krásnu truhľu, takú ešte nikto nemal, aj susedov dedko, keď zomreli, mali len takú čiernu“. Vtedy som mala šesť rokov.

Ľudia sa schádzali, až bola plná izba. Ja som si znovu myslela – nech vidia, ako je u nás pekne, tie zlé tety, čo hovorili, že nič nemáme.

Po obede zahrkotal sedliacky koč. Naložili rakvu a nás, drobotinu, pousádzali zababušenú okolo truhli. Mamička so starou mamou a strýkom išli za truhľou. Za nima celý zástup. Ľudia z celej dediny prišli, všetci plakali. Každý nás ľutoval, ako keď by sme boli my umreli a nie náš otec.

Vtedy som si nevedela uviesť, že tam, na tom kopci v cintoríne, nepochovávali len nášho apku, ale celé moje detstvo, mladosť a všetko, čo by sa mi možno niekedy bolo dostalo.

**Text je prepísaný, bez zásahov do štylizácie,
z denníka Anny Ferkovej rod. Kováčovej**

VÝSLEDKY

V. ROČNÍKA LITERÁRNEJ SÚŤAŽE

DOLNOZEMSKÉ ZLATÉ PERO 2024

PRÓZA

I. kategória - základné školy

I.CENA

Lenka Hodoličová – *Andrej Ferko*
(Petrovec, Srbsko)

II.CENA

Noema Grnčová – *Škrečkove Jankove zázračné narodeniny*
(Padina, Srbsko)

III. CENA

Matea Vlčková – *Šťastie je...*
(Pivnica, Srbsko)

II. kategória - stredné školy

I.CENA

neudelená

II.CENA

neudelená

III. CENA

neudelená

III. kategória – dospelí

I.CENA

Mária Feješová – *Medzi pokorou, krásou a dobrotou...*

(Spolok Slovákov z Maďarska)

II.CENA

Miroslav Gašpar – *Stretol som sa s Harrym*
(Lug, Srbsko)

III.CENA

Zuzana Turóciová – *Láska-spievodca životom*
(Hložany, Srbsko)

ŠPECIÁLNA CENA

Ján Špringel' - *Rivalky*
(Kovačica, Srbsko)

POÉZIA

I. kategória - základné školy

I.CENA

Saňa Melichová - *Vtáčia búdka*
(Petrovec, Srbsko)

II.CENA

Boglárka Hajdu - *Slnko*
(Slovenský Komlós, Maďarsko)

III.CENA

Lára Vinkoviťová - *Rozprávka o jarných kvetoch*
(Pivnica, Srbsko)

II. kategória - stredné školy

I.CENA

neudelená

II.CENA

neudelená

III.CENA

neudelená

III. kategória – dospelí

I.CENA

Martin Prebudila - *Ak vieš o čom hovorím...*
(Stará Pazova, Srbsko)

II.CENA

neudelená

III.CENA

Alexandra Muhová – *Úkryt*
(Báčsky Petrovec, Srbsko)

III.CENA

Mária Vršková - *Láska z kríža*
(Stará Pazova, Srbsko)

PRÓZA

I. kategória - základné školy

I.CENA

Lenka Hodoličová (Petrovec, Srbsko)

Základná škola Jána Čajaka

15 rokov

Andrej Ferko

Keď nieko vysloví slová prastarý otco, hneď sa spamätám na môjho prastarého otca Andreja Ferku. Bol to človek "vytvorený z cukra", ako vraví moja stará mama. Ako malé dievča myslela som si, že je naozaj vytvorený z cukrovej peny a malinových cukríkov, no ale na moju "škodu", nebol on pán z cukrov, stará mama myslela tým povedať, že z neho vychádzala len доброта a láska.

Môj prastarý otco sa narodil v Kysáči 22. novembra v roku 1925. Ako malé dieťa mal veľmi prísneho otca. Ale zároveň bol vždy prefíkaný a robil neustále trampoty. Celý jeho život mal veľa príhod, pekných, smutných, smiešnych, až na zamyslenie i tragických. Napríklad, keď prepadol cez ľad na "Jame" v zime pri cintoríne, keď sa šiel s priateľmi kúzať a baviť, našťastie sa vtedy konal nejaký pohreb a ľudia so "štrángami" ho vytiahli von z vody spod ľadu, pričom ho zachránili. Chýr o tom sa rýchlo rozniesol po Kysáči, že Ondro Ferkov "prepadol", ale nie cez ľad, ale, že "prepadol" v škole na polročí. Jeho otec ihneď na saniach šiel z Kysáča do Petrovca k lekárovi, aby ho vyšetrili, a tak sa zistila pravda. Jesto tých príbehov dosť, ale predsa najradšej som vždy počúvala príbehy z II. svetovej vojny. Mal len 16 rokov, keď odišiel „do vojny“, pripojil sa k partizánom, no v roku 1942 bol lapený a zatknutý v žalári v Pešti, a tam bol zadržaný do mája 1943, pričom ho našťastie otec vyslobodil tak, že podplatil Hortiho. Horti ho vyslobodil a prastarý otec sa vrátil do Kysáča. Čert mu nedal pokoja a znovu sa zapojil do Partizánskeho oddielu, žandári ho prepadli v noci, keď išiel do Partizánskej základne vedľa Kysáča. Jedného bojovníka zabil, jeho kamaráta Pavla Kardelisa a môjho pradeda zranili do kolena a taký zranený sa sám odtiahol do dediny a v jednom dvore sa schoval pod stoh slamy na sklonku dna.

Ráno gazda, ktorý sa o tom dozvedel od zradných ľudí, priviedol žandárov a odviedli ho do žalára do Segedína, kde mal byť nad ním vykonaný trest smrti. V tom čase

Rusi bombardovali Segedín, a tak zajatci našťastie utiekli. Vychudnutý a vyčerpaný z mnohých trestov, ktoré tam zažil, ako napríklad naťahovanie na hlavu vrece z látky, ktorá ho dusila, vrátil sa domov do rodného Kysáča, kde ho rodičia a brat s príjemným prekvapením privítali a postupne ho zotavovali. Po všetkom tom, čo sa mu "nastávalo", mal veľké duševné a fyzické následky, guľka zo zbrane mu zostala navždy v kolene, ale aj ďalej "naveky" mal úsmev na tvári. Po ukončení vojny Andrej sa vracia späť na štúdiá. Ukončil fakultu a stal sa doktorom, vlastne lekárom všeobecnej praxe. Založil si rodinu, oženil sa a mal dve dcéry Jarmilu a Jasnu. Vystaval si dom v Petrovci, ktorý dnes vlastní jeho dve dcéry. Pri novej úlohe manžela a otca skúsil zabudnúť na spomienky z vojny, ale úsilie bolo zbytočné, lebo mával strašné sny v noci, až nočné mory a poniekedy, keď išiel niekde potme s manželkou a dcérami, vždy mal strach, že ho niekto chytí a zatkne, alebo že mu zatknú manželku a dcéry. Popri všetkom tom strachu predsa vychoval svoje dcéry práve tak, ako treba. Jarmila sa stala pani profesorkou slovenského jazyka a literatúry a Jasna právničkou. Každá mala dve deti, moja stará mama Jarmila má Marínu a Andreja a Jasna má Milana a Michala. Otcu vždy hovorí, že oni boli „nipodarenie“ deti. Jedného dňa Andrej vzal jeho vnúčence Andreja a Michala na „Jarmočisko“. Kým sa môj pradedo prechádzal, Andrej a Michal v tráve našli guľky do pušky. Keď ich priniesli pochváliť sa môjmu pradedovi, ani si nevšimli a pradedo už hodil guľky do vody. Ako malá som sa vždy pýtala, prečo hodil tie guľky do vody? Ved' to boli staré guľky. Prastarý otec mal vždy strach z vojny a naučil ma, že tie guľky boli „plné“, že ich možno stratil nejaký vojak z II. svetovej vojny, že môžu vystreliť a mal strach, že sa niečo stane Andrejovi a Michalovi. Oni mali vždy všelijaké dobrodružstvá. No rýchlo vyrástli vnúčence a Andrejovi sa narodila prvá dcéra, čiže ja. Popri všetkom tom, čo sa mu udialo v živote, môj pradedo nás všetkých miloval ako svoje vlastné deti až do smrti.

Teraz predsa viem, prečo ho stará mama volala človek z cukru, lebo keby nebolo jeho, ja by som vám o tomto teraz nerozprávala. A musím uznať, že som ho veľmi obdivovala a milovala a verte mi, že mi chýba. Nebol iba môj prastarý otec, bol i môj kamarát. Vlastne bol všetkým ľuďom kamarát. Každý, kto ho poznal a chápal, dodnes nosí Andreja Ferku v svojom srdci.

PRÓZA

III. kategória - dospelí
I.CENA

Mária Feješová
(Spolok Slovákov z Maďarska)

civilizácie, kultúry, ale aj gastronómie. Tu niekde sa rodila naša príslovečná slovenská pohostinnosť. Ťažko som sa lúčila so symbolmi viery, bohatou ukážkou nástrojov každodenného života a so všetkou krásou ducha, ktorá ma oslovila v Šárskom oblastnom dome a jeho okolí.

Je skôr vzácnosťou ako všedným javom, aby v Slovenskom Komlóši návštevník čítal na pamätnej tabuli...

Medzi pokorou, krásou a dobrotou...

Tento odkaz žiari aj v 21. storočí a ja sa k nemu rada hlásim vo veľmi osobnej rovine. Mojich rodičov a starých rodičov „slovenská mať“, v rokoch 1946-47, volala a privolala do svojho lona. Myšlienka formovania slovenského domova bola taká silná, že sa, z milosti Božej, stala skutočnosťou. Spomienky na rozprávanie o hlboko vyoraných brázdach na Dolnej zemi oživila až jej návšteva...

... najskôr krátka zastávka v Dabaši-Šáre, kde sa konali milé oslavy Dňa Slovákov v Maďarsku. Atmosféra výnimočnosti v kostole svätého Jána, potom slávnostný sprievod ku Domu závinov v doprovode Hortánských trubačov. Deň, ktorý sa zrodil z túžby poznať krásu a dobrotu našich predkov, pokračoval návštevou Slovenského domu. V jeho útulných priestoroch sa aktuálny rozmer a význam slávnosti pre budúce generácie Slovákov v Maďarsku zhmotnil do tematického galaprogramu regionálnych kultúrnych stredísk Slovenského osvetového centra. Neprepisovala históriu – napokon, to Slováci žijúci v Maďarsku nemajú za lubom, len objektívnemu toku času navrátila pamäť – Šárska svadba. Videla som tradície minulých storočí a do budúcnosti sa prelínajúci vývin súčasnosti. Počula som ľubozvučné slovenské slovo, milo sa rozprávajúce generácie, ktoré si už viac ako tristo rokov uchovávajú a odovzdávajú všetko, čo ctilo a formovalo ich doterajší život. Stala som sa súčasťou konkrétneho prejavu naplnenia túžby a hlbokého citu národnej príslušnosti a identity, hlásiac sa ku koreňom starých materí a otcov.

Práve tí pred viac ako tristo rokmi odchádzali na Dolnú zem a v roku 1947 našli v sebe dostatok sily a odvahy vrátiť sa späť – kde skutočne patrili. Po všetky tie roky si títo ľudia, bohatí na zvyky, tradície, svojrázny rečový prejav a štýl života, bezhraničnú pracovitosť a usilovnosť, zmysel pre gazdovanie ale aj zábavu, chránili svoju identitu v rámci svojho rodinného krbu.

V tieni Jarmoku slovenských regiónov som cítila, že moji predkovia na Dolnej zemi boli nielen priekopníkmi

„Hrad prepevný je Pán Boh ich.

**Ešte vidno odtiaľto rumoviská starého Komlóša,
ktorý rozbili vojská Tatárov, Turkov.**

**Ľuďom nádej neklesá, nezúfajú, stavajú domy,
školu, modlitebňu...“**

Tento dušou precítený úryvok básne bude hlboko vrytý do srdc rodín, ktoré si tu vytvorili domov i potomkom týchto rodín, ktorí majú pevné väzby na slovenské korene.

Na znak úcty a vďaky k predkom tu žijúci Slováci, priam túžili po kultickom svätom mieste, ktoré bude objektívne hlásať budúcnosť tu žijúcej, možno poslednej, generácie Slovákov, ktorá používa svoj materinský jazyk. A tak pred evanjelickým kostolom sa týči skromný symbol uchovávaní hlbokej pamäti minulosti, významný hodnototvorný architektonický prvok. Čitateľným zámerom autora bolo vytvoriť pamätné miesto, ktoré bude zdrojom sebedomia, hrdosti na svoj pôvod nielen pre Slovákov, ktorí svoj jazyk a svoje tradície formujú a oživujú, ale aj tých, ktorí sa už vzdialili od svojich koreňov a o pôvode svedčia už iba ich ľubozvučné priezviská.

Pamätník zobrazuje tri žulové balvany ako trojvršie a centrálné umiestnený bronzový strom. Vo svojich obrysoch je neomylné čitateľný dvojkriž. Dvojkriž, vztýčené ruky k nebesiam ako konáre v tvare prstov. Zapustené korene tiež v tvare prstov sú neklamným znakom pracovitých rúk, ktoré na vyľudnenej pustatine a močaristých pôdach postavili svoj nový domov. A tak som sa pristavila s priateľmi, pri tomto ľudsky oslovujúcom pamätníku, zaspomínala a venčekom obvitým slovenskou trikolórou si pripomenula zmysluplnosť a odkaz našich predkov pre dorastajúce pokolenie. Veď, žiaľbohu, v rodinnom i osobnom styku slovenský jazyk aj na dedinách s pôvodným slovenským obyvateľstvom stratil svoju komunikatívnu funkciu.

Ani najvnímavejšiemu poslucháčovi rozprávanie našich rodičov a starých rodičov nepriblížilo vernejšie tak

obdivovanú minulosť, dlhé rovné ulice, ale hlavne takmer panensky nedotknutú architektúru usadlostí, ktoré sú neklamným dôkazom ťažkého, ale zato krásneho života našich predkov.

Pri chýrnej „domácej medicíne“ a zlatistom moku vínnej révy sme v kruhu milých ľudí z Miestnej slovenskej menšinovej samosprávy spomínali na všetko, čo nás spája. Každý, kto pocítil svojou prítomnosťou túto vzácnu spoločnosť, bol očarený láskou k našim ľudovým piesňam. Preto ich interpretácia nemala konca. Všetci sme pociťovali jej krásu a blahodarné účinky, ktoré vyvierali ako horský prameň z našich citov.

Tak ako tóny našich piesní motali kľbko zlatou niťou, dolnozemský básnik z Komlóša Juraj Antal Dolnozemský, dojatý touto neopakovateľnou atmosférou sa na znak vďaky a lásky, ktorú je dlžen svojmu národu, chopil pera a slová sa stali v jeho poňatí rozkošou, vedome servírovaným eklektizmom v narážkach na odkaz minulosti...

„ ...nedovoľ zabúdať
už posielala znak
nastáva čas, ktorý vyzýva nás !
Múdrost je náš milý hosť!
Máme a bolo zo všetkého dost!
Nesieme nie my podliehať ďalej.
My otroci pravdy stáli!
Stá stáročia skúsená vernosť-
- viera píše naše dejiny!
Dobří nás mnohokrát potupovali, desili!
Veď nám ľuďom nie tí dobromyseľní velili.“

Pookriatie v tieni snáď najkrajšieho evanjelického stánku Božieho v strednej Európe, v Nadlaku, len utvrdilo každého návštevníka, že slovenské duchovné slovo sa z chrámov na Dolnej zemi ešte celkom nevytratilo.

Aj radniční páni neskrývali dojatie a radosť z našej návštevy a na znak obdivu i vďaky zneli v našom podaní slová...

Je taký kraj, kde si sa narodil.
Zem! Na ňu musíš myslieť neprestajne.
Kde slnko spoza hory vychodí
a hladkajú ťa materinské dlane.
Je taký kraj, kde skromný kvitne kvet.
Pohľad sa oprie o najtvrdšie skaly.
Je taký kraj. Doň sa ti zmestil svet.
Zostáva navždy najdrahším tí svetom.
Môžeš ho ľúbiť, či nenávidieť,
vždy bude tým, čím matka býva deťom.
Je taký kraj, nad ktorý inde niet.

Nech by si prešiel všetky sveta kraje.
V spomienkach len ten sa ti vracia späť
tak ako dávne rozprávkové báje.

Nebolo by spomienok, nerozhorel by sa tlejúci ohník v našich srdciach, nebolo by pomyselného oblúka spájajúceho potomkov slovenských i dolnozemských, nebolo by pokoja v našich srdciach, keby sme nenašli odkaz našich predkov medzi pokorou, krásou a dobrotou...

POÉZIA

I. kategória - základné školy I.CENA

Saňa Melichová (Petrovec, Srbsko)
Základná škola Jána Čajaka
14 rokov

Vtáčia búdka

Február už býva taký,
z oblohy sa valia mraky.
Všetko schoval biely sneh,
vtáky nemajú čo jesť.

Malý Jurko smutne hľadá,
bez dedka si nevie rady,
chcel by pomôcť vtáčikom,
postaví im zimný dom.

Jurkov dedko, jasná vec,
obrovský je umelec.
Neboj Jurko, už o chvíľu
zoberieme zlatú píľku.

Postavíme vtáčiu búdku,
dáme do nej syra hrudku,
pre vrabcov zas kúsok kôrky
aj slaninku pre sýkorky.

Semienka a kúsok chleba
dedko vie, čo všetko treba,
vtáčia búdka je na svete,
nečakajte a prileťte.

Tu sa práve začína,
veľká vtáčia hostina.

POÉZIA

III. kategória - dospelí
I.CENA

Martin Prebudila
(Stará Pazova, Srbsko)

Chcel by som aby si vedela

Ak vieš o čom hovorím...

Ak vieš o čom hovorím
a nemusím veľa vysvetľovať
potom sme ty a ja na správnej ceste
aby sme sa v dobrom rozišli

niečo nám nevyšlo –
povieš ty
a znova tvrdím ja –
kým tebe bolo dobre
bolo aj mne aj všetkým okolo
ty si si nás vybrala
a nie hviezdy nad nami

od leta do jari počas jednej zimy
darovala si mi vymyslenú lásku
aby som až oveľa neskôr pochopil
že tvoj široký úsmev bol sopka
tvoj zvodný iskrivý pohľad
blesky v našich oknách
ak vieš o čom hovorím
a nemusím veľa vysvetľovať
pretože si v skutočnosti bola
žena nášľapná mína
baran viac ako búrka
Bože chráň ak by si minulej noci
na zlom boku spala

neprajem
ale keby zajtra aj hrom do teba udrel
ani to by ťa veľmi neospravedlnilo
v mojich očiach a duši
že si neprišla v ten pondelok
keď si za malú farmu sliepok
zradila a predala aj mňa a potom aj seba
ak vieš o čom hovorím
a nemusím veľa vysvetľovať

v tento smutný nedeľný podvečer
kým počúvam ako padá jablko zo stromu
a kým ma je každým dňom menej a menej

hovorja mi že si konečne šťastná
vo svojom paláci a v jeho úsmeve
všetko pochovala a že si zostala ešte len ty
ako Frida Kahlo bez jej Diega Riveru
v nejaký podobný pozdný podvečer

v skorých hodinách kým neotvorím oči
pýtam sa či si sa usmiala
keď si dnes ráno vyšla na ulicu
zo svojho prázdneho dvora
spod vlastných očných viečok
tam von kde sú zvery
a kde je všetka úprimnosť
dávno prehraná a vypudená
ak vieš o čom hovorím
a nemusím veľa vysvetľovať

no predsa ja viem
nie je všetko to len medzi hviezdami
niečo zostalo zapísané aj v nás
a my sa aj ďalej hľadáme
aj keď sa už viac nemilujeme

a všetko čo v tejto chvíli píšem
neznamená že ťa ja hľadám
alebo na teba márne čakám
to vôbec nie

len ťa nepustím zo svojich snov
aby si sa cestou niekde nezatúlala
unavená z hľadania seba bez nás
ak vieš o čom hovorím
a nemusím veľa vysvetľovať

Klásky

Ludmila Podjavorinská

Zbierame klásky
na úvrati,
každučký plný,
každý zlatý.

Mamička zem im
život dala,
nebeská rosa
polievala.

Červené maky
lôžko stlali,
aby si sladko
buvinkali.

Kolísal vetrík
z javoriny,
zavieval piesne
na doliny.

Kolísal vetrík
bez prestávky,
navieval sničky
na ich hlávky.
Zbierame klásky
poľahúčky,

každučké zrno
plné múčky.
Zrniečka žitka,
zimné spáče –
zomelie mlynár
na koláče.

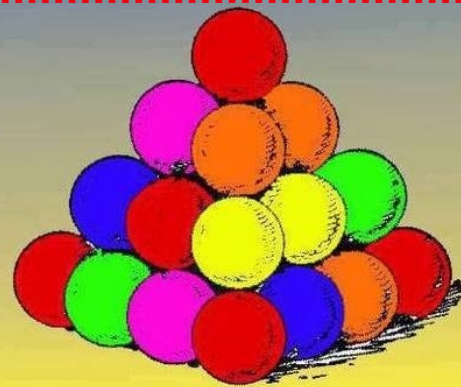
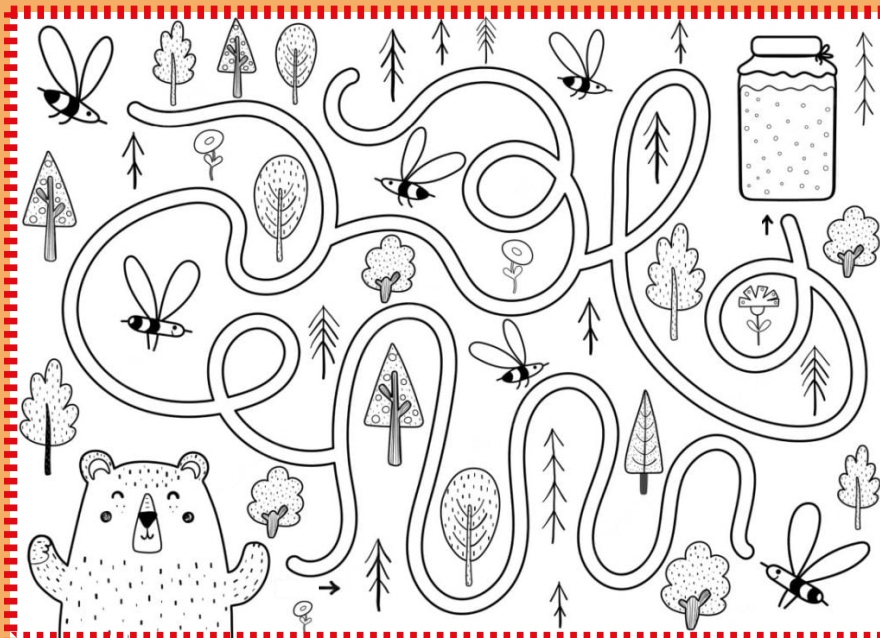
Zomelie nám ich
mlynské kolo
aby už deťom
dobré bolo!

Ilustrovala: Helenka Koňariková (9 rokov)

Nájdi cestičku k medíku

Koľko guľičiek je na obrázku?

Kôň prejde každý deň rovnakú
vzdialenosť.
Ako je možné, že jeho dve nohy
prejdú o 1 km navyše?

Myslím si číslo.

Ak ho zväčšíme 5-krát a odčítame 3 a výsledok
zmenšíme o 75%, dostaneme číslo o 1 väčšie, ako
je myslené číslo.

Ktoré číslo si myslím?

odvodpo
keilug 03 azdáhcan as ukzárbo aN

ej obela nylm aňáhop dek dalkírpan(uhurk od ídohc ňed ýlec ñôK
ýlec edapírnp mokat v ynitáčnok eišjaknov evd oheJ)ited erp uoickarta
evd énrótúrnv oka moremolop míščáv očein o s ucinžurk újusipo ňed
uiščáv aľevo údjerp ukdelsód mončenek v ežkat ,ynitáčnok
.tsonelaidzv

.7 olsič is mílšyM

Redakcia Fajauka vám praje krásne leto!

- Zuzana Trunnerová -

Oslavy 278. výročia založenia Slovenského Komlóša

„Každý človek by sa mal k svojim koreňom hrdo hlásiť“

Dňa 20. apríla sme si v Slovenskom Komlóši pripomenuli jeho 278. výročie založenia a zároveň 30. výročie získania štatútu mesta. Z histórie vieme, že po vyhnaní Turkov dostala sa komlóšska pustatina do vlastníctva baróna Rudňanského. Podľa zmluvy z 8. januára 1746 dovolil sentandrášskym poddaným osídliť túto oblasť. Boli to slovenskí osadníci z hornouhorských stolíc, asi 80 rodín. Neskôr pribúdali ďalší (takmer výlučne slovenskí evanjelickí) osadníci či už migráciou z okolia alebo priamo z hornouhorských stolíc. Po príchode si Slováci vybudovali domy, modlitebňu, školu a dom pre učiteľa. V roku 1795 si pod vedením ev. a.v. farára Juraja Sixtyho postavili evanjelický kostol, ktorý je dodnes symbolom mesta. V roku 1893 (takmer o sto rokov) bol postavený obecný dom a ešte v tom istom roku pripojili Komlóš k železničnej trati.

Obec mala viac ako 11 000 obyvateľov, z ktorých asi 1000 bolo maďarskej národnosti. V roku 1947 sa počas reemigrácie vysťahovalo zo Slovenského Komlóša asi 939 rodín, čo bolo približne 3 300 obyvateľov.

Mali sme tú česť položiť veniec k pomníku založenia obce, na ktorom je nápis: Pane, požehnaj túto zem a každý jej národ! Pamätník bol postavený v roku 2008 z iniciatívy Spolku Slovákov z Maďarska, ktorý pôsobí na

Slovensku v Galante a združuje Slovákov, ktorí sa počas pamätnej akcie Mať volá vrátili späť do vtedajšieho Československa. Uctili sme si aj pietne miesto Slováci na súkromnom pozemku krajana, ktorý z vlastnej iniciatívy, na vlastnom pozemku nechal vystavať pomník, na ktorom je napísané: Došli sme.../Kde otecko?.../Do našej domoviny syn môj drahý./Tu niet domu, otecko!/Ešte nieto, decko moje.

Primátor obce Zoltán Zsura počas slávnostného zasadania mestskej rady odovzdal ceny Pro Urbe významným osobnostiam - rodákom zo Slovenského Komlóša, ako aj žiakom mesta dosahujúcim významné úspechy v rôznych oblastiach. V príhovore primátor vyslovil nádej na obnovu slovenského evanjelického kostola, ktorý sme taktiež navštívili počas nedeľných Služieb Božích. Evanjelický farár Attila Szpisak po piesni Hrad prepevný položil symbolický venček k pamätnej tabuli umiestnenej v kostole. Pamätná tabuľa bola umiestnená pri príležitosti 250. výročia založenia cirkvi a mesta 24. apríla 1996. Pretože slovenské a národné je medzi dolnozemskými Slovákami neoddeliteľnou súčasťou, aj v Slovenskom Komlóši sa zachovávajú Služby Božie v slovenskom jazyku a nájdeme dva etno-domčeky so vzácnymi predmetmi každodenného života

**Pamätník založenia obce na námestí pri
obecnom úrade. V pozadí zľava žltá budova -
Národopisná zbierka a sprava evanjelický kostol**

**Odvzdávanie cien Pro Urbe počas slávnostného
zasadania mestskej rady**

Slovákov i nábožné relikvie. Jeden z domčekov je súčasťou areálu Slovenskej dvojjazyčnej školy a druhý nesie názov Slovenská národopisná zbierka a nájdete ho na námestí pri kostole.

V rámci slávnostného zasadnutia mestského zastupiteľstva odovzdalo Združenie pre genealogický výskum dolnozemsých Slovákov dar škole, nositeľke mena významného komlôšskeho rodáka Jána Janka - rodokmeň vo forme zarámovaného obrazu.

Jeho meno nesie maďarská ZŠ v meste. Matka Jána Janka pochádzala z Liptovského Trnovca a otec zo Šivetíc. Rodokmeň prevzala riaditeľka ZŠ z rúk Ľubomíra Kmeťa, Jaroslava Poliaka a primátora Galanty Petra Koleka.

Ako v rozhovore uviedol predseda Združenia Ľubomír Kmeť – „Meštianska škola v Slovenskom Komlôši bola založená v roku 1925. Teda už to bude 100 rokov. Škola nesie meno po významnom maliarovi, rodákovi zo Slovenského Komlôša, Jánovi Jankovi. Naše Združenie sa rozhodlo pri tejto príležitosti vytvoriť rodokmeň Jána Janka. S finančnou podporou od mesta Galanta (Galanta je partnerským mestom Komlôša) sme dali rodokmeň maliarke Slávke Kerďovej pretaviť do formy umeleckého obrazu a tento sme spolu s primátorom Galanty p. Petrom Kolekom na slávnostnom zasadnutí mestského zastupiteľstva mestečka

Slovenský Komlôš odovzdali riaditeľke školy pani Márii Tuškovej.“

Príhovor za Združenie pre genealogický výskum dolnozemsých Slovákov predniesol Michal Hronec, ktorý sa narodil v Slovenskom Komlôši a budúci rok bude oslavovať krásne jubileum 90 rokov. V príhovore vyzdvihol myšlienku vyhotoviť strom života Jána Janka, významnej osobnosti Slovenského Komlôša a vyslovil pranie, aby sa práca skupiny genealógov stala inšpiračným prvkom pre študentov tunajšieho gymnázia k hľadaniu histórie svojich rodín. Každý človek by sa mal k svojim koreňom hrdo hlásiť.

Oslavy výročia založenia mesta pokračovali na námestí, kde vystúpili mieste i pozvané folklórne súbory – TS

**Rodák zo Slovenského Komlôša
Michal Hronec (90 rokov) v etno-domčeku**

Zelený veniec Ečok, FS Mlynček Kolárovo, Tanečný spolok Komlôš, Mládežnícky dychový orchester v Slovenskom Komlôši.

Ďakujeme krajanom za krásne chvíle na miestach, kde naši predkovia založili slovenskú dedinu a v inojazyčnom a inokultúrnom prostredí vytvorili slovenský ostrov. Zachovávali a zachovali slovenské tradície. Našou úlohou teraz je, aby sme odovzdané dedičstvo, identitu Slovákov, naďalej udržiavali.

G R I S z domácej majonézy

Prísady na Gris

1 šálka krupice
5 šálok vody
1 cibuľa
majonéza podľa chuti

Prísady na majonézu

5 vajíčok
lyžička kyseliny citrónovej
lyžička soli
olej

Postup

1. Najskôr si pripravíme domácu majonézu. Rozbijeme 5 vajíčok do burkánu (Obrázok 1).
2. Pridáme kyselinu citrónovú (Obrázok 2).
3. Vajíčka zalejeme olejom a mixujeme (Obrázok 3 a 4).
4. Na gris si pripravíme teplú vodu zo 4 šálok vody (Obrázok 5).
5. Pridáme krupicu, ktorú sme si predtým zmiešali s 1 šálkou vody (Obrázok 6).
6. Pridáme nastrúhanú cibuľu a nakoniec majonézu podľa chuti (Obrázok 7 a 8).

Dobrá chuť!

OBRÁZOK 1

OBRÁZOK 2

OBRÁZOK 3

OBRÁZOK 4

OBRÁZOK 5

OBRÁZOK 6

OBRÁZOK 7

OBRÁZOK 8

SPOLOK SLOVÁKOV Z BULHARSKA

Radničné námestie 9, 821 05 Bratislava

tel.: +421 907 772 130

email: spolokssb@gmail.com

web: www.ssb.sk

PRIHLÁŠKA

za člena

Spolku Slovákov z Bulharska

Meno a priezvisko (titul):

Dátum narodenia:

Adresa trvalého bydliska:

Kontakt (telefón, mobil, email, facebook):

Zamestnanie (nepovinný údaj):

Pôvod- z ktorej rodiny a dediny v Bulharsku pochádzajú predkovia:

Prihlasujem sa týmto za člena Spolku Slovákov z Bulharska a vyjadrujem súhlas s odvádzaním členského príspevku.

Dátum:

Podpis:

